

WERKEN VOOR DE KOST

Claire Baglin

Werken voor de kost

Uitgeverij Pluim
Amsterdam | Antwerpen

Eerste druk, juni 2023

© Claire Baglin

© 2023 Nederlandse vertaling Joris Vermeulen
Oorspronkelijke titel *En salle*
Oorspronkelijke uitgever Les Éditions de Minuit
Omslagontwerp Frank August
Typografie binnenwerk Michiel Niesen, Haarlem
Auteursfoto Mathieu Zazzo
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 933 0460 4

NUR 302

www.uitgeverijpluim.nl

Het sollicitatiegesprek

‘En waarom liever hier dan ergens anders? Ik neem aan dat je overal hebt aangeklopt, zelfs bij onze concurrenten.’

De auto mindert vaart en mijn vader doet het linkerknipperlicht aan.

Na eindeloos getouwtrek passeert de Berlingo dan toch het portaal en rijdt een paar rondjes over de parkeerplaats voordat hij tot stilstand komt. Mijn vader heeft de sleutel nog niet uit het contact getrokken of mama draait zich naar ons om. Er volgt een waarschuwing, we stoppen hier nu wel maar dat is eens en nooit weer en jullie moeten vooral niet gaan rennen, niet gillen. De schuifdeur van de auto is al open, we staan buiten. Nico rent weg en steekt eerst de ene en dan de andere arm in een mouw van zijn jas. Zijn veters zijn niet gestrikt, hij heeft ze een paar uur eerder losgemaakt, na de derde stop langs de snelweg. Snel ervandoor voordat de ouders van gedachten veranderen,

er spijt van krijgen en ons terugfluiten. De lantaarns lijken aan te gaan zodra we in de buurt komen.

Nico heeft al snel een voorsprong, ik hou mijn blik op de deur gericht. Snot loopt langs mijn mond, dikke tranen belanden in mijn oren. Het lichtgevende logo bevestigt dat ze open zijn, stelt me gerust. We zullen jullie nooit teleurstellen, zegt het, we zullen er altijd voor jullie zijn, overall. Ik geloof alleen in dat onregelmatig flikkerende licht.

Nico rent het trapje op, zijn rechtervoet blijft haken achter de laatste trede en zijn gezicht smakt tegen de glazen deur. Hij lacht zijn neusgaten open, ik sta nu naast hem. De ouders zijn nog ver weg. Mama haalt de mouwen van het vest om haar middel uit de knoop om het aan te trekken. Mijn vader drukt op het knopje van de centrale deurvergrendeling van de auto, één keer, twee keer.

Nico roept naar ze: schiet nou op, en de geur van frietuur dringt door de deur heen, de geur van feest, van ouders die gezwicht zijn.

‘Nee, nee, ik ken vooral uw keten. Die andere heb ik nooit geprobeerd.’

We gaan naar binnen en dat valt tegen. Verdorie, wat veel mensen. De ruimte is stampvol en we weten niet waar we moeten bestellen. Het is zondagavond, de va-

kantie is voorbij. Wacht, zegt mama, maar het is te laat, Nico is al weg. Hij baant zich een weg tussen de mensen door, duwt ze met zijn kleine handen opzij, maakt ruimte tussen de rijen benen en de tassen die aan armen bungelen. Nico zoekt de leemtes op en ik glip achter hem aan, maak me net zo klein als hij om soepel te passeren, met gebogen knieën, armen tegen mijn lichaam gedrukt. Ik boek voortgang maar anders dan hij zeg ik sorry, want er zit drie jaar tussen ons. Nico ontdekt een open plek en schiet erheen, verlaat de meute. De tl-lampen beschijnen hem en eindelijk staat hij dan bij de kassa. Ze sturen hem terug de rij in, naar de ouders.

Bedenk ondertussen maar wat jullie willen eten. Nico geeft een trap tegen een paar verfrommelde servetjes. Wanneer hij naar het stel voor ons stapt alsof hij bij een ander gezin wil horen, trekken mama's nagels hem terug. Ik staar geconcentreerd naar de sleutelhanger aan een rugzak. Mijn vader heeft zijn jas opengedaan, frunikt aan zijn tasje, raakt opgefokt: ik zie niks, waar is de friet? Staat de prijs nou rechts of links? Mama kijkt om zich heen alsof ze iemand is kwijtgeraakt. Haar mondhoeken zijn knalrood door het zout van de chips. Wanneer de sleutelhanger zich naar voren beweegt en ik er niet achteraan ga, geeft ze me een duw met haar rechterhand. Ik kijk naar het nieuwe bordje aan de wand dat roken verbiedt, lees de kleine lettertjes.

Bij de kassa stelt een mevrouw met een zwarte pet

vier vragen, die mijn vader beantwoordt met maar wat hebben jullie? Hij draait zich om naar mama, die haar schouders ophaalt. Nico is een en al glimlach. Dan zet mijn vaders blik mij onder druk, ik moet het zeggen. De burgers, de menu's op de borden, ik ken ze niet, de drankjes fonkelen. Mijn vader herhaalt elke vraag van de kassière: en wat voor drinken? En wat voor nagerecht? Iets erbij? Ik haal de eindstreep met een kindermenu en een buitenaards poppetje dat licht geeft in het donker.

Na deze bestelpaniek kijken Nico en ik hoe alles achter de balie wordt klaargemaakt. Af en toe roepen we die daar, die daar, en dan is eindelijk mijn vader aan de beurt. Hij zegt tja, tja, tja en bestelt uiteindelijk friet. De kassière stort zich op hem alsof ze hem levend wil verslinden. Ze oppert een grote cola erbij, de perfecte burger voor de grote honger en mijn vader vraagt hoe groot is die? Hij schermt met zijn portemonnee: maar hoeveel kost ie dan? O ja misschien die dan maar niet. Mevrouw geeft niet op: als onderdeel van een menu kost ie minder dan tien euro. Mijn vader spert zijn ogen wijd open, de burgers hebben te veel kleuren, hij kan elk moment capituleren maar geeft nog een laatste keer tegengas: mag ik de gewone variant? Mama geeuwt en kijkt op haar horloge, dat achterloopt.

‘Weet je zeker dat je je niet gaat verslapen? Geen gedoe met kapotte wekkers?’

De restaurantmanager vraagt het drie, misschien wel vier keer, waardoor ik oprecht aan mezelf begin te twijfelen. Ga ik me inderdaad niet verslapen en kan ik dat beloven? De restaurantmanager zit tegenover me, met zijn dertigershoofd en vage snorretje, zo een waar je in het restaurantwezen nog net mee weg kunt komen. Hij kijkt spottend en verwacht dat ik antwoord zonder na te denken. Hij wil weten wie ik ben en hoe erg ik mijn best ga doen om op tijd te zijn. Hij verwacht dat ik zeg hoe eervol het zal zijn om deel uit te maken van een team, dat ik geïnteresseerd ben in, geschikt ben voor. Op zijn blaadje is hij begonnen aan een lijstje van vier items, dat ben ik. Hij heeft weer een streepje gezet, ik moet met iets komen, en net wanneer ik aan een anti-slaappleidooi begin onderbreekt hij me.

‘Oké, dus je houdt niet van uitslapen, maar heb je dan geen zin om van de zomer naar de kust te gaan? Om eens lekker vakantie te vieren?’

‘Ja meneer, vakantiebonnen accepteren we.’

Jérôme glimlacht opgelucht en ritst zijn tas open. In een flits had hij zijn kinderen in huilen zien uitbarsten, zijn vrouw die Jérôme wat ben je toch een klojo tegen hem zegt, dat had je toch ook eerder kunnen vragen. Even was hij bang geweest voor de terugtocht naar de auto, Nico die roept dat hij de rest van z'n leven nooit meer iets zal eten, en dat is jullie schuld, om dan uit-

gebreed te gaan zaniken bij alleen al de gedachte dat hij nog een uur niets te eten krijgt. Hij zag zichzelf in complete stilte achter het stuur zitten, zonder ook maar de radio aan te durven doen want dat zou als de ultieme provocatie worden gezien. De stilte zou tot in de keukens hebben voortgeduurd, de kinderen zouden grote glazen water achterover hebben geslagen om de broccoli weg te spoelen en daar zou hun teleurstelling voor goed naar hebben gesmaakt.

Vervolgens zou Sylvie zijn gaan slapen op de bank nadat ze de avond had afgemaakt zoals je een dier in doodsnood afmaakt, vooruit nu gaan slapen want morgen is er weer school.

‘Wat studeer je? Oké dus na de zomervakantie ben je net als alle anderen weer vertrokken?’

De restaurantmanager trekt een ontevreden gezicht. Na mijn antwoord keert zijn glimlach terug. Bovenaan zijn blaadje schrijft hij half september en dat omcirkelt hij twee keer. Ik ben niet alleen net als de anderen dynamisch, gemotiveerd en veelzijdig. Half september wordt mijn grootste kwaliteit. Mijn dossier belandt ver boven dat van de twijfelaars, degenen die vagelijk hebben laten weten dat ze aan het eind van de vakantie vertrekken. Ik heb de indruk dat het gesprek bijna is afgelopen, dat hij zo een pet op mijn hoofd zet en me aan mijn nieuwe collega's gaat voorstellen, maar iets zegt

me dat hij nog iets wil horen om de knoop te kunnen doorhakken. De balpen tussen zijn vingers wiekt rond, het ongeduld straalt ervan af, een gezin loopt langs ons tafeltje met armen vol dienbladen. De kinderen laten ballonnen knappen en willen van de glijbaan. Ik moet mijn laatste troef inzetten.

‘Ik heb een rijbewijs, B.’

Daar! Daar gaan we zitten! De ouders volgen ons naar een bartafel midden in het restaurant. We gooien onze jassen op de krukken en die vallen er weer vanaf, we openen de verpakkingen maar mama houdt ons tegen, we gaan eerst naar de wc. Terwijl we al wegrennen voor de laatste etappe die ons nog van de gelukzaligheid scheidt, weet mama Nico’s mouw vast te grijpen. Hij heeft niets menselijks meer. Zijn haar zit in de war door de statische elektriciteit van de jas die nu uit is, zijn konen zijn rood, zijn veters hangen nog op de grond en zijn trui zit binnenstebuiten, het label glimt van het speeksel. Zijn gezicht is een en al ergernis, hij is door het dolle heen, hij wil zo snel mogelijk terug. Zijn ogen weerspiegelen nog de nuggets waar hij een glimp van heeft opgevangen. Ik duw de deur naar de wc’s open en Nico houdt die uit alle macht tegen, onze kreten galmen door de ruimte. Mama houdt achter ons de wacht bij de deur en draait zich om, ziet mijn vader zich op zijn friet storten, het riempje van

zijn tasje zit twee keer om zijn pols gedraaid.

Nico is al lang vertrokken, ik spoel mijn handen af, en onderweg naar de zaal knalt de klapdeur die ik voor me uit duw tegen een groene plant, die half omvalt. Achter mij hoor ik mama boos worden zoals ze dat wel vaker doet in openbare gelegenheden: nee maar, dat kán toch niet, kijk toch een beetje uit, een olifant in een porseleinkast.

‘Mijn grootste zwakte is dat ik geen ervaring heb, zou ik zeggen.’

‘Stop, stop. Da’s geen zwakte, je moet toch zeker ooit eens beginnen en hier krijg je een opleiding. Een zwakte, noem eens een zwakte, maakt niet uit welke, kies jij maar. Ben je impulsief? Schiet je weleens uit je slof?’

‘Nee, nee.’

‘Je bent niet bang voor covid, ziektes?’

‘Ik zal het hier niet eerder oplopen dan ergens anders.’

‘Goed antwoord. Ben je verstrooid? Neig je naar vergeetachtigheid?’

‘Nee, althans niet echt.’

‘Zijn er geen karweitjes waar je van walgt? Je vindt het niet vervelend om de vuilnisbakken buiten te zetten?’

‘Dat doe ik bij mij thuis elke week.’

‘Er zijn mensen die het walgelijk vinden.’

‘Nee, ik niet.’

‘Ik zou het niet raar vinden als het zo was.’

‘Als ik er nog eens over nadenk... Nee, ik heb daar geen moeite mee.’

‘Je hebt dus geen zwakke punten, wil je maar zeggen? Je bent dus perfect, net als ik?’

We lopen terug naar mijn vader, die al zijn friet al blijkt te hebben opgegeten en mama ziet dat ook, nou ja wat een aso, pas op Nico, je mouwen in de saus. De rietjes zijn midden in de doorzichtige deksels geprikt, de cola tintelt in onze keel. Mijn vader begint aan zijn burger, drink niet al die cola op poepies dadelijk heb je geen honger meer. Mama verdeelt de saus die in de cupjes zit, er belandt ketchup op haar vingers. Nico begint zijn speeltje in elkaar te zetten, ze houdt hem tegen, na het eten mag je spelen. Ik doe er het zwijgen toe. Er ligt een nugget op mijn tong, die voelt dat het paneerkorstje uit elkaar valt, de saus glibbert en smelt. Ons haar glimt door de hanglampen, ze geven ons een aureool.

‘Goed ik zal je verklappen dat ik zo’n honderd sollicitaties op mijn bureau heb liggen, en dan staat er ook nog een zwikje online en ik zie dat er na jou nog vijf andere kandidaten komen.’

De restaurantmanager staat op het punt me te vragen wat mij zo bijzonder maakt, waarom we eerder

voor jou zouden kiezen dan voor een ander. Dat je eigen vervoer hebt, vijf minuten verderop woont en er later dan de andere kandidaten een punt achter zet is niet genoeg. Je moet ook hopen dat ze hun sollicitatiegesprek verknallen, moet hun plek graag willen inpikken. Ik zoek naar een synoniem voor veelzijdig en kom er maar niet op. Multifunctioneel is in elk geval geen optie.

Zijn jullie nou blij? We zitten met z'n vieren dicht op elkaar rond de tafel en om de vijf minuten herhaalt mijn vader: zijn jullie nou blij? We zijn geconcentreerd, niemand mag ons storen. De tafel is glibberig, vingersporen, mayonaise op de rand van het dienblad. Zodra we iets ophebben voegt mama het afval toe aan haar verzameling. Mijn vader vertelt: de eerste keer dat ik in een fastfoodtent kwam, ik zat toen nog op de techniekopleiding, zogen we de ijsblokjes op zodat ze aan onze rietjes bleven hangen en bliezen we ze het gangpad op, lachen was dat. Hij gaat terug in de tijd, de oranje wanden van de kleuterschool, het nablijven op het kleinseminarie, het afsluitende examen elektro, de trappen van de campus van H rouville die ze moesten afdalen om hun ouders te bellen vanuit een telefooncel, hij brult in de hoorn ik wil naar huis, ik word helemaal gek. Zijn moeder zit een uur verderop, probeert hem te kalmeren. Rustig maar Jérôme, wat vertel je me nou,

nee je gaat niet dood, je gaat je examen halen en een baantje ergens dicht bij huis vinden, niks aan de hand.

Wanneer alles naar binnen is gewerkt hikken Nico en ik van schrik. We zoeken in het zakje naar een allerlaatste frietje, proberen met een vochtige vingertop nog wat nuggetjasje op te lepelen. Zijn jullie nou blij?

‘Goed ik schrijf nou wel half maar kan ik er eind september van maken? Zou je het oké vinden om tot dan te werken?’

‘Ja, ja waarom niet.’

‘Perfect. Daarna kun je me een seintje geven als je ontslag wilt nemen hè.’

Tja we moeten maar eens opstappen, het wordt al laat en het is nog een eindje. We doen alsof we niets horen en Nico draait aan de neus van het buitenaardse wezen. Het lampje floept aan, er zitten batterijen in. Even stokt mijn adem, mijn mond gaat een beetje open en ik zie al mijn verjaardags- en kerstcadeaus aan me voorbijtrekken. Even wachten voordat je de draaiende hand aanzet, de pratende knuffel, de huilende baby, de wal-kietalkies, het horloge. Even wachten tot mijn vader iets over de batterijen heeft gezegd.

Wanneer komen we hier terug? Mama trekt haar jas aan en mijn vader doet zijn tas om, het riempje loopt schuin over zijn borst. Wanneer komen we hier terug?

De ouders wenden hun blik af. Nico protesteert dat hij niet op de glijbaan is geweest, dat hij geen ballon heeft gehad en dat is niet eerlijk. Ik ben klaar voor vertrek, het klittenband van mijn jas schuurt over mijn kin, ik kijk naar de achterblijvers. De dames met pet zijn druk bezig achter de balie in het lage licht waar hun voorhoofd van glimt. Gedachteloos draai ik aan de neus van het buitenaardse wezen maar mijn vader houdt me tegen, zo lopen de batterijen snel leeg, wees er zinnig mee. Nico huilt en mama trekt hem aan zijn mouw mee. We komen hier nooit meer terug als jullie er zo'n poppenkast van maken! Hartstikke leuk zo, echt!

Op een blaadje noteer ik de werktijden waaraan ik de voorkeur geef. Het gesprek is voorbij. Ik haast me naar de uitgang maar bij de automatische schuifdeuren hoor ik de restaurantmanager naar me roepen. Ik zie hem met snelle pasjes mijn kant op lopen, je hebt mijn pen meegenomen, kijk uit dat is hier een heel ernstig vergrijp. Ik begin bijna te lachen. Ik vouw mijn klamme hand open alsof ik een eed ga afleggen en hij pakt de pen terug, stopt hem in het borstzakje van zijn overhemd. Ik verlaat het restaurant in het besef dat ik ben aangenomen.

Gratis is anders, nu begrijp je waarom we er niet vaak komen! Jullie wisten heel goed dat we niet de hele

avond zouden blijven! Nico snift in de mouw van zijn trui. Ik durf niet meer aan de neus van het buitenaardse wezen te draaien, want ik weet dat mijn vader het zou zien in de achteruitkijkspiegel. Hij steekt de sleutel in het contact en voegt eraan toe: en morgen moet ik ook nog eens werken! De vakantie is voorbij, we gaan naar huis.

Ik vouw mijn handen strak om het speeltje alsof het om een bewijsstuk gaat, het bewijs dat het toch echt allemaal gebeurd is, en dan concentreer ik me want ik wil niet dat hij dat ene weer zegt, wees er zuinig mee. Dat is het enige waar ik aan denk wanneer de auto langs het bord rijdt dat de stad uit wijst, het lantaarnloze platteland in.

Eén keer te laat is een strafpunt, twee keer is vertrekken.

De restaurantmanager valt even stil, kijkt weg van zijn papieren en we knikken haastig van ja logisch. Een paar vriendelijke lachjes, hij voegt eraan toe we begrijpen mekaar goed, want ik ken zat lui die graag willen werken dus degenen die te laat komen basta, daar ga ik m'n tijd niet mee verdoen. Hij schuift ons een tablet onder de neus waarop we onze handtekening moeten zetten, linksonder, met onze wijsvinger. Aan het einde

van het bankje waarop we zitten, midden in de kleedkamer, zit een meisje in een witte blouse een burger te eten met haar mobiele telefoon voor haar neus. Nog een paar minuten en dan moet ze weer aan de bak.

Iemand duwt tegen de klapdeur, een paar anderen komen tegelijk naar binnen, vooruit degenen die om halftwaalf beginnen moeten inklokken, voor je het weet loopt de boel in de soep! Ze begroeten de restaurantmanager. De klapdeur knalt, de foute rode verf doet pijn aan je ogen, ze gaan zich omkleden, een complete show. Meisjes steken hun haar op, zetten een netje op, lopen weer naar buiten, je ziet iemand een broek aanschieten, tot straks! De klapdeur vliegt de andere kant op, een meisje strijkt het kraagje van haar blouse naast mijn contract en schiet het kledingstuk aan zodra het strak is, een ander borstelt haar broek af. Waar sta jij vanmiddag? Drive drankjes toetjes, ik sta bij de friet ik kan niet meer, lekker is dat kom je bij mij in de service staan? Wanneer de meisjes een paardenstaart maken en een netje over hun haar doen krijgen hun gezichten steeds meer iets van Perzische katten. Heeft iemand het floorplan gezien? De deur gaat weer dicht. Zwijgend ondertekenen we de contracten.

We zitten nog steeds op het bankje, de restaurantmanager leidt ons op, jullie worden intern opgeleid, je moet dus de doekjes steeds na een halfuur in deze oplossing dopen om ze te ontsmetten. Je moet het em-

mertje pakken, het vullen, het zakje erin legen, het emmertje dichtdoen, op deze hoogte boven de vloer houden, dat is het schone deel, dat het vieze deel. Goed dus een quizje om te kijken wat jullie ervan hebben meegekregen, op welke temperatuur, op welke afstand, hoe vaak, wanneer waar en waarom? Oké? Mooi zo.

Hij verstrekt ons onze uniformen, in plasticfolie, nog goor van de vorige medewerksters. Ik krijg geen pet. Het meisje dat naast ons zat te eten is vertrokken zonder dat we haar hebben zien opstaan en dan moeten we de restaurantmanager volgen want hij wil ons een rondleiding geven.

Hij toont ons de spoelkeuken aan de linkerkant, op de grond liggen tomaten, een medewerker spuit andere exemplaren schoon in rvs bakken. Hij staat op het afvoerrooster. Links de cv-ruimte, daar staan de schoonmaakproducten en achter een stel vuilnisbakken gaat een deur schuil. De restaurantmanager vertelt dat die naar buiten leidt, we geloven hem. We steken de gang over, duwen een deur open. De restaurantmanager laat ons de voorraad zien, er staan heel wat dozen op planken. Twee grote deuren geven toegang tot een koeling, voor alles boven nul, en een vriezer, voor alles onder nul. Een medewerkster loopt er naar binnen maar we zien alleen de bovenkant van haar knotje, de rest wordt opgeslokt door een enorme jas met het logo van de keten. De vriezer moet je niet betreden in een werkpolo.

Onder het lopen ontkracht de restaurantmanager alle geruchten, de cola is niet op basis van poeder, moet je die colazakken zien, dat krijgen we zo rechtstreeks van Coca.

Midden tussen de stellages slaan we af naar een deur, die van de directiekamer. Je moet kloppen voordat je naar binnen gaat. Een paar bureaus liggen vol documenten met daarboven bewakingsmonitors waarmee het werk in de keuken, achter de counter en in de zaal kan worden gevolgd. De restaurantmanager laat zijn blik door de ruimte gaan, vat samen, hier maken de managers de kas op en draait de personeelscheffin jullie werkroosters in elkaar. Hij duwt tegen de zoveelste klapdeur en we bevinden ons voor het grote klokapparaat, midden in de keuken. Die geeft de tijd aan, je moet je kaart scannen, laten weten dat je bent gearriveerd, dat je vertrekt, de klok zegt gedag wanneer je binnenkomt en zegt niets wanneer je vertrekt. Elke keer dat een kaart wordt gescand maakt het klokapparaat een geluid als van een flitser. De restaurantmanager zet een punt achter de rondleiding, hij laat ons achter bij een crew-trainer. Zij gaat ons leren hoe je bestellingen opneemt in de drive en hoe de kassa werkt. Achter het raam trekt een stoet auto's voorbij.

‘Ik kan wel rijden als je wilt.’

‘Nee, nee, het gaat wel.’

Mama houdt het gidsje met de beste niet zo dure restaurants stevig vast en mijn vader zit achter het stuur. We rijden rondjes door Quiberon op zoek naar een gratis parkeerplek, het is tien over twaalf 's middags en na een paar rondjes zet mijn vader de radio uit. De tocht verandert daarmee van een uitstapje in een restaurantjacht. Achterin moet je je mond houden, de ouders hun ding laten doen want anders gaat het van we halen wel wat ham en brood bij de supermarkt want voor jullie is het nooit goed genoeg. Nico mompelt al een paar minuten dat hij net als vorig jaar fastfood wil, dat is makkelijk, die tenten zitten vlakbij, er zit er hier een en hier en daar ook, ze zitten overal.

Daar, daar is het! Mama wijst naar een restaurant dat we passeren zonder te stoppen, een restaurant waar één spaarvarkentje van de vijf is ingekleurd om de prijs aan te geven. Mijn vader parkeert verderop en voor het stoepbord hebben ze het over prijzen, menu's, ingrediënten, tja maar ik hou niet van vinaigrette, hè neem je geen voorgerecht, een menu zonder voorgerecht daar doe ik niet aan, of anders de gevulde eieren, hopelijk hebben ze friet, ze hebben zeker wel friet want ze hebben steaks. En jullie? Wat willen jullie eten?

Ik draag een headset, de crewtrainer zegt de bovenste is *lane twee*, de onderste lane één en je drukt erop om te praten, wanneer het rode lampje brandt hoort de klant

je, als het knippert staat er een auto te wachten. Ge-
piep in de koptelefoon van de headset hakt de woor-
den in stukken, ik wil een wrap, ik wil appelmoes, geen
speeltje nee, kan ik het kindermenu niet zonder speel-
tje krijgen? De crewtrainer is een jaar ouder dan ik, in
feite is het heel simpel, herhaalt ze, het gaat vanzelf, op
een gegeven moment ben je het gewend. Je hoeft alleen
dag, bedankt, tot ziens te zeggen, en mag ik uw bestel-
ling alstublieft, en eventueel kunt u dat misschien her-
halen alstublieft, ik heb het niet goed verstaan.

Het probleem van die plek is het scherm voor mijn
neus waarop ik de bestelling moet invoeren. Recht-
hoeken waar ik met mijn wijsvinger op moet drukken,
waar moet ik op klikken, waar staan de desserts, hoe
verwijder ik een onderdeel, doe ik een saus erbij, gra-
tis, de saus kost niks, en waarom wil iedereen toch tos-
ti's zonder ham? Ik zit gebogen over het scherm, mijn
wijsvinger zwerft steeds door de lucht wanneer ik een
vraag krijg via mijn oortje. Ik wil een burgermenu. De
wijsvinger gaat heen en weer, waar zit het, ik ben de
burger kwijt en weet ook niet hoe ik de ijsblokjes weg-
haal, een ijsje vervang door een ijsje zonder saus. De
jongen in de auto zegt tegen zijn moeder eh nee geen
cola light, gewone cola en alles moet weer opnieuw.
Een klant komt aanzetten met een kortingscoupon, hij
heeft hem uit een kassabon geknipt, een momentje ge-
duld alstublieft? Ik heb een pasje van een manager no-

dig waarmee ik de korting kan invoeren. Daarmee kan ik ook de kassa openen als er iets verkeerd gaat en ik kan er aan het eind van de dag zelf iets mee eten, het is de managerspas.

In het begin weet ik niet wie de managers zijn, iedereen stuurt me naar iemand anders, vraag maar aan Antoine, Caro, Laura en je moet naar ze op zoek zonder dat je weet hoe ze eruitzien, het kan iedereen zijn. Iedereen draagt min of meer hetzelfde uniform, degenen die weleens een zwarte trui en een spijkerbroek met zakken dragen zijn de managers, degenen van wie de kleding meer meegaat met het seizoen. Maar nu is het zomer en draagt iedereen een wit overhemd. Ik heb de headset aan de crewtrainer gegeven en loop naar het raam om te leren hoe je moet afrekenen. Een vrachtwagen komt voor me tot stilstand, een jonge vrouw draait handmatig het raampje aan de chauffeurskant omlaag. Accepteren jullie ook vakantiebonnen?

Blijven jullie buiten, we gaan even vragen. Nico tikt met zijn schoenen tegen het muurtje, scandeert fast-food, fastfood, en ik kijk naar mijn ouders achter het raam van het restaurant. Ik zie mijn vaders mond dezelfde woorden uitspreken, zijn handen op dezelfde manier zijn tasje omklemmen. Nadat hij zijn bonnen heeft gekregen zit er vierhonderdvijftig euro in, besef je dat wel, ze liggen thuis twee weken op tafel en we

lezen de algemene voorwaarden onder het eten, vierhonderdvijftig euro en moet je zien we kunnen overal naartoe! Nico antwoordt ja en dus ook fastfood.

De kassala schiet tegen mijn buik, ik had een speelgoedversie van zo'n zelfde kassa en toch schrik ik steeds weer, ik ben er nooit op verdacht.

Mijn ouders komen het restaurant weer uit, het portier van de auto klapt dicht en daar gaan we weer. De radio doet er nog steeds het zwijgen toe, mijn vader stuurt schokkeriger, gaat gevaarlijk de bochten door. Mama blijft aanwijzingen geven tot het moment waarop ze roept daar daar hè bah nu ben je er voorbij het was de afslag hiervoor, en dan ontploft mijn vader. Zijn gezicht betreft, zijn handen aan het stuur worden enorm, kut! En Nico haalt in stilte een streep door zijn wens. Geef mij de kaart, zegt mijn vader, geef mij de kaart want dat gaat mij beter af dan jou. En mama maar jij rijdt en het maakt toch niet uit, we komen toch wel bij die eettent. En hij ik word beroerd van jullie, ik word kotsberoerd van jullie allemaal. Ik kijk door het raampje naar het industriegebied om ons heen, mijn vader rijdt een fabrieksterrein op om handiger rechtsomkeert te kunnen maken, verdomme! En mama zegt niets meer, ze legt haar hand op de greep van het portier. De gebouwen trekken aan ons voorbij en de auto komt weer bij die

ene plek, zie jij hier een eettent, nou? Geef vooral een gil als jullie een eettent zien kinderen. We kijken allebei een andere kant uit, net als in de supermarkt, en mama zegt zachtjes ik zweer je dat dit het adres is, het staat zo in de gids! We zien alleen maar vrachtwagenfabrieken, tractorfabrieken en fabrieken voor we weten niet wat, grote witte constructies met te hoge ramen.

‘Ik wil graag een bacon.’

‘Neem me niet kwalijk, ik heb het niet goed verstaan, wat zegt u?’

‘Zo’n bacongeval, ik weet niet hoe jullie dat noemen, een bacon iets.’

‘Neem me niet kwalijk, kunt u dat herhalen?’

‘Ik zeg toch een bacon.’

‘Het spijt me vreselijk, ik ben hier nieuw en ik ken niet alles uit m’n hoofd, ik weet bijna zeker dat we geen burger hebben met alleen maar bacon, wat wilt u precies hebben?’

‘Luister meisje, jij werkt hier, jij kent de broodjes.’

Daar, de eettent, de crêperie! Mijn vader slaat af maar rijdt zonder te stoppen het met sint-jakobsschelpen versierde restaurant voorbij. Met glanzende ogen voert hij ons weer terug naar de camping. Nico mijdt zijn blik, stilte daalt neer, ik haal een boek tevoorschijn. Het is kwart voor een en mijn vader doet niet de radio aan,

parkeert niet bij de supermarkt. Mama slaat de gids met de beste restaurants dicht, trekt haar trui over haar gezicht en valt in slaap.

‘Verbind maar door ik praat wel met haar.’

‘Het is mijn schuld, ik begreep niet wat ze wilde.’

‘Verbind maar door. Mevrouw? Bent u er nog?’

Ik tik de code in, een bliepje, ik duw de deur open. De vrouwenkleedkamer is een smalle rechthoek met een rij oranje lockers en een wastafel. De enige wc is bezet, ik trek mijn broek aan achter de klapdeur. Het is mijn tweede dag. Op de deur lees ik dat je niet je kleren in de kleedkamer moet achterlaten als je niet werkt en dat je je oorbellen moet afdoen. Op de lockers zitten etiketten met de namen van de meiden die er werken of er vroeger hebben gewerkt, die er zo lang hebben gewerkt dat ze niet worden vergeten, een record, bijna zeven jaar, ter nagedachtenis aan de dag waarop ze, fuck hé, een gat had gemaakt in een ijsemmer, een zak met karamelsaus over haar broek had gekregen, een klant had beledigd, ongelooflijk die meid.

De nieuwkomers moeten zichzelf eerst bewijzen voordat hun naam op een lockerdeur belandt. De oudgedienden zijn herkenbaar aan hun enigszins vervaag-

de etiketten. Ik krijg de locker met de werkbrokken.

Het is bijna twaalf uur 's middags, wolken deodorant en op de grond haarnetjes. De tegels zijn van 's ochtends tot 's avonds nat, water dat nooit opdroogt. Sommige meiden lopen de kledkamer uit om hun blouse te strijken bij de ingang. Sinds wanneer ben jij er zeggen ze tegen me, jij bent nieuw, en vlak daarna hoe laat ben je vandaag klaar, wanneer heb jij weekenddienst? De medewerksters slaan hun witte blouse uit en trekken hun overschoenen aan. Het voorstelrondje is achter de rug.

Ergens in de middag misschien, een ander jaar. Nico loopt over een pad met wit grind. Hij volgt de bordjes, hij slaat af naar rechts, naar links, ontdekt de wc's, zet nog een paar stappen, we zijn er, hier is het. Ik volg hem, twee kussens onder mijn armen, ik kijk naar mijn wit wordende schoenen. Ik wil ze uittrekken en ver weg gooien, het grasveld op gaan om er mijn stoffige voeten aan af te veegen maar Nico gaat sneller dan ik, ik ren op mijn tenen. We bevinden ons in een grote zandbak, de touwen van twee schommels rafelen, draaimolentje waarvan je moet overgeven, wippaardjes, bloedhete glijbaan. De onderkant is verroest. Nico graaft in het zand en ik ga op een schommel staan. Mijn vader betaalt bij de ingang, mama is erbij, nog even afwachten welke plaats ons wordt toegewezen. Voorbij de speel-

tuin staan rijen tenten, sommige met een tafel ervoor, schoenen erbuiten, fietsen met het verhuurnummer op het frame, kooktoestellen die met hun rug tegen de tentharingen zachtjes staan af te koelen. De zon verdwijnt al achter de sparren. Er zijn waslijnen bevestigd aan een ingezakt hek dat eruitziet alsof iemand op een avond driftig heeft geprobeerd eroverheen te klimmen en er vervolgens toch maar van af heeft gezien.

Onze tent heeft drie slaapgedeelten, een voor de ouders, een voor Nico en een voor mij. Ik weet al dat ik mijn slaapzak achterin ga leggen, links mijn kleren in stapeltjes en rechts mijn boeken, schriften en potloden. In denk nu al aan de kreet van de raaf om zes uur, daarna het koeren van de duif, de warmte van de donzen slaapzak, die 's avonds helemaal dichtgeritst is en 's ochtends wordt opengegooid, constant het geluid van ritsen, dat soms betekent nu is het mooi geweest we moeten gaan slapen, het muggengaas dat ook dicht moet, zaklampen die worden opgeladen, het gesnurk van Nico een paar seconden nadat hij het muggengaas van zijn slaapvertrek heeft dichtgedaan, de film die mijn vader kijkt, het luchtbed dat elke ochtend en elke avond moet worden bijgepompt, ik had het vorig jaar toch geplakt, ergens zit een gaatje maar ik kan het niet vinden, ga eens op het luchtbed staan zodat ik het kan vinden. Dat gaat allemaal gebeuren maar voorlopig zit de tent nog in de kofferbak en Nico drukt zijn

armen tegen zijn buik, hij is van het draaimolentje gesprongen.

Hoe laat is het? Wie is vanmiddag de manager?

Onbekende, iets beter geklede kinderen betreden de speelplaats. Nico ligt plat op zijn buik in het zand, hij haalt zachtjes adem om niet over te geven en ik blijf op de schommel staan want anders ben ik af. Onze kleren zijn gekreukt en ongeschikt voor dit weer, onze vingers zijn vet, ons haar jeukt. We wenden onze blik af, ik hierboven, Nico daarbeneden, ook al weet ik niet of hij zich aanstelt, ik ga niet naar hem toe. We negeren de andere kinderen, we zijn er niet. Morgen is een betere dag om kennis met ze te maken. Nico gaat zitten, trekt een schoen uit en schudt hem leeg. De kinderen gaan aan de gang met het draaimolentje en hoeven niet over te geven. Ik denk aan de activiteiten die ik van de week ga ondernemen, het bezoek aan de dierentuin, het klimparcours, het strand. De kinderen staren naar ons alsof we niet onzichtbaar zijn, dan klappen ze in hun handen en barsten in lachen uit. Het meisje draagt groene sandaaltjes. Mama loopt gedecideerd het speeltuintje in en hurkt bij ons neer. Zoals elk jaar vertelt ze ons het nummer van onze kampeerplek, maar ditmaal voegt ze eraan toe wees deze week een beetje aardig voor je vader, hij is hondsmoe. De zomen van mama's

broekspijpen zijn vies. Nico trekt een paardenbloem uit de grond, hij kijkt ontstemd en kaatst terug waarom? Ze doet even haar ogen dicht, kijk ik wil gewoon dat jullie hem niet te veel lastigvallen met vragen, hij is kapot van de rit, hij moet even loskomen van thuis, van z'n werk.

Mama komt overeind. Door de koelbox, zijn band schuin over haar borst, loopt ze half hinkend over het grind naar de receptie. Nico gaat weer liggen, nog steeds misselijk, hij ademt via zijn stembanden. Ik zeg gaat het? Gaat het Nico? Het meisje drukt een mini-radiootje tegen haar oor, ze zingt *no no no no don't*, het zal allemaal wel. De kussens vallen van het bankje waar ik ze op had gelegd in het zand en ik stap van de schommel af. Dan duikt Nico naar mijn been en grijpt mijn sokje beet. Hij heeft me geraakt, nu ben ik de tikker.

Heeft iemand het floorplan gezien?

'Ik wil een blauw schaafijse mevrouw alstublieft.'

'Goed ik doe het in je beker.'

'Klok, klok, bedankt mevrouw, het is erg lekker, hoeveel kost dat.'

'Het kost honderd.'

'Maar dat is duurder dan de vorige keer, toen was het tien.'

‘Klopt maar dat komt door de crisis.’
‘Ja maar we hadden gezegd van niet.’
‘Jawel, iedereen weet het en iedereen zegt het. Het is honderd, geen gemaar.’
‘Ik heb alleen een biljet van vijftig, zeg nou gewoon dat dat ook goed is.’
‘Je hebt het ijs opgedronken dus moet je betalen, anders bel ik de politie.’
‘Heb je dan een mobieltje?’
‘Anders ga ik keihard gillen.’
‘De vorige keer vroeg ik een vriendenprijsje voor het fruit en jij, jij doet nooit aardig.’
‘Het is honderd en als je dat niet leuk vindt, jammer dan.’
‘Maar ik heb niet genoeg geld, kan ik betalen door op je hand te tikken?’
‘...’
‘Het is de laatste keer, ik zweer je, de volgende keer heb ik genoeg biljetten.’
‘Vooruit, tik, tik.’

Een medewerker ontsmet de headset die hij me zo gaat geven, hij wrijft met het doekje over het oorkussen, veegt de microfoon af. Ik zet hem op alsof het een haarband is, ik duw de microfoon naar mijn mond, klaar om de bestellingen op te nemen die op het scherm voor me verschijnen. De crewtrainer is dezelfde als gisteren

en verschilt maar in één opzicht van een dag eerder: een lok wordt op een andere manier door het haarnetje geplet en vormt zo een rebelse krul bij haar oor. De crewtrainer wrijft in haar oog, ze blijft achter me staan, ik druk op de knop van paal twee.

Goeiedag! De anderen herkennen me meestal, maar die stem van jou ken ik niet. Ik ben de vrouw die 's ochtends altijd havermelk in haar koffie wil, kun je die erbij doen voor me? En een extra glas water alsjeblieft, voor m'n hond.

Goeiedag zegt u het maar, en verder nog iets? Wilt u dat ik de burgers opnoem? Welke sauzen wilt u erbij? Wilt u een dessert? Wilt u iets anders? Dat is alles? Dat is dan veertien euro vijftig, rijdt u maar door naar de kassa, dank u wel, tot ziens goeiedag, veertien euro vijftig, met een betaalpas? Rijdt u maar verder, kijk hier is uw bonnetje u kunt het ophalen bij het eerste afhaaloket, welkom mag ik uw bestelling alstublieft.

'Goeiedag een kindermenu voor een meisje.'

'Ja?'

'Voor een meisje.'

'Wat wilt u in uw menu?'

Jérôme zegt dat hij maar niet tot rust komt. Toch heeft hij zijn tasje thuisgelaten, de kinderen zijn schattig, dat zegt hij vaak jullie zijn schattig m'n poepies, en Sylvie heeft dit jaar de reservering gedaan. Maar toch, wan-

neer hij zijn schoenen uittrekt voordat hij het zand op loopt en een handdoek neerlegt om erop te gaan zitten, kijkt hij voortdurend naar de zee alsof er iemand aan het verdrinken is en hij niet te hulp kan snellen. In het pretpark herkent hij de apparaten, hij zegt dit hier is hetzelfde merk als in de fabriek, daarmee schroeven ze de portieren van auto's vast. Op de camping bijt hij zich vast in ondoenlijke reparaties. De voet van een parasol gaat kapot, hij fluit zachtjes, haalt uit de kofferbak een gereedschapskist en een rol ducttape, niemand begrijpt waar hij het over heeft, maar als hij iets repareert zegt hij ik ga proberen het te repareren met ducttape. Soms stort Jérôme zich van de glijbaan bij het campingzwembad, snijdt hij in het restaurant de boekweitpannenkoek in kleine vierkantjes en achtervolgt hij Nico met een waterpistool. Maar 's avonds praat hij over zijn werk, bijt op de nagel van zijn duim, Sylvie zegt hou op dat vind ik vreselijk, en daarna raakt de duim ontstoken.

Wanneer Jérôme tijdens een wandeling een kat tegenkomt zit hij de kop van het schatje een halfuur te kroelen, op z'n hurken, en is hij degene die kopjes geeft. Dan doet hij de rugzak vol flessen water om en gespt het buikbandje vast. Hij memoreert dat ze hem die op het werk hebben gegeven en vervolgens probeert hij alle ritsen uit om te kunnen zeggen dat het prima spul is, behalve die aan de achterkant want die is ka-

pot. 's Avonds, in de straatjes van Crozon, houdt hij Sylvies hand vast en beweegt hij heel even zijn duimnagel naar zijn mond maar die zit in het verband, hij laat hem weer zakken.

Wanneer Jérôme iets repareert verwondt hij zichzelf altijd voordat het lukt, alsof het probleem moet verhuizen van het voorwerp naar zijn lichaam om te verdwijnen. Sylvie vraagt of hij wil ophouden met het repareren van die ongein, waarom zou dat ding weer moeten werken, we hebben het niet nodig, we hebben al vier radio's. Soms zegt ze alleen maar dit loopt slecht af.

Jérôme smeert gedachteloos na elke reparatie mercurochroom op zijn vingers. Hij toont het resultaat van zijn geslaagde actie maar we zien alleen maar zijn kapotte handen, de sneeën, het verband, we slaan een hand voor onze ogen en Jérôme blijft maar zeggen dat hij er geld mee heeft bespaard, dat ze nu geen nieuwe hoeven te kopen. Sylvie protesteert niet meer, vraagt of hij voor morgen kaartjes voor het klimparcours wil reserveren, maar net wanneer hij het nummer wil intoetsen vraagt hij confuus maar wat moet ik dan zeggen? Voor hoe laat? Moet ik ook materiaal reserveren? Nadat de informatie is verstrekt en het nummer is ingetoetst richt hij zich weer tot Sylvie.

'Zeg, wat als ze me iets anders vragen en ik het niet weet?'

‘Pardon, ik ben nieuw en het duurde even om uw bestelling in te toetsen.’

‘Yep, dat was klote.’

‘Het spijt me erg.’

‘Zit er geen goedmakertje in?’

De crewtrainer schudt het hoofd en ik duw de microfoon weer naar mijn mond, rijdt u maar door naar de kassa, het is zevenendertig euro. Vanuit het hart van de keukens maakt het klokapparaat een geluid als een Italiaanse claxon omdat iemand niet op tijd heeft uitgeklokt en dan komt eindelijk de aflossende avondploeg. Ze wachten tot het zover is, staan klaar met hun kaart, die ze elk moment kunnen laten scannen. Sommigen houden nauwlettend de seconden in de gaten en anderen kijken naar het floorplan, de plek waar ze de komende dienst moeten doorbrengen. Ze maken grapjes, knopen hun plastic schorten voor, ik sta in de keuken, waar sta jij, in de service, stond je daar gister ook niet? De Italiaanse claxon overstemt de rest van het gesprek.

Zeven uur 's avonds en iedereen komt om de beurt aanzetten met zijn kaart, het klokapparaat zegt zeven keer gedag. Een medewerkster scant haar kaart en de klok blaast iets over een minimale wachttijd die niet in acht wordt genomen. Wanneer iedereen zwijgend zijn plek opzoekt blijft alleen het geluid van de claxon door-

klinken. Ik neem de bestellingen op, vergeet de gezichten die me gedag zeggen. De crewtrainer houdt zich op de achtergrond, ze bereidt werktuiglijk de doosjes van de kindermenu's. En dan komt iemand bij ons langs, hij roept mijn crewtrainer bij zich, jij bent dat lawaai, je moet uitklokken, ben je dat vergeten? De crewtrainer wenst me veel succes alvorens naar de kleedkamers te rennen.

Terwijl ik aan karabijnhaken tussen de bomen hing ben ik een oorbel kwijtgeraakt. Het sluitinkje kwam los en toen viel de gouden vlinder naar beneden. We hebben een hele tijd onder de bomen lopen zoeken en ik begon te huilen in de hoop dat de oorbel tevoorschijn zou komen. Ik begon te huilen in de hoop dat degene die besliste hoe dit zou aflopen medelijden met me zou krijgen, maar nee. Mijn vader ging zelfs zo ver dat hij de dode bladeren omploegde om te checken, zeker te weten dat de oorbel daar niet onder was gegleden, hij legde over de grond het klimparcours af waarop de oorbel was gevallen. Mama zei het geeft niks Jérôme, we kopen wel een nieuwe, maar het ging niet om het geld. De lucht werd koningsblauw, het park kon elk moment sluiten, mijn vader rende alle paden af, zei steeds weer dat kán toch niet, hij kan niet ver weg zijn. De lampen gingen aan, we verloren onze vader uit het oog en de parkwachters wisten hem tijdens hun afslui-

tende ronde weer naar ons terug te brengen. Hij had mijn oorbel niet teruggevonden, kwam hij me met gebogen hoofd vertellen.

Vanaf die dag moet ik me elke avond met mama in een douchehokje opsluiten zodat ze mijn oren kan ontsmetten. De overgebleven vlinder moet van het ene naar het andere oor verhuizen om te voorkomen dat de gaatjes dichtgroeien. Daar in het sanitair maakt mama van de gelegenheid gebruik om een paar luizen te vermorzelen en wanneer ze zegt deze hier is groot, schud ik met mijn schedel, die is blootgelegd met de metalen kam. Ik protesteer omdat ik niets wil horen over de kolonie die elke dag neerstrijkt rond mijn haarwortels. Ik zie de insecten uit mijn natte haar vallen en ik zie bloed op het wattenschijfje, mama zegt zit nou eens stil, ze knijpt in mijn nek. Ik lig met mijn kin op de witte wastafel, mama laat haar nagels klikken, ik hoor de druk die op de luizen, de neten wordt uitgeoefend om ze te laten ploppen, tik tik, ik doe mijn ogen dicht maar het geluid gaat niet weg, dat van de luizen die te pletter slaan op het keramiek.

Een papa kiepert in mijn samengevouwen handen een hoeveelheid muntjes van wel heel weinig cent. De bewakingscamera toont een lange rij auto's. Er wordt getoeterd door een motor, een chauffeur stapt uit zijn auto en pakt de motorrijder beet. Er komt een meneer voor-

bij met een stuk karton waarop hij heeft geschreven dat hij honger heeft, klanten doen hun raampje vlak voor zijn vingers dicht. Via mijn headset, lane twee, hoor ik een vrouw in een telefoon roepen maar fuck Jonathan, het minste wat je kunt doen is wel naar de afspraak komen! Als je dat al niet begrijpt, bek dicht bek dicht bek dicht, dat heb je al gezegd dus bek dicht, je kunt zeggen wat je wilt, je luistert maar naar mij want de vorige keer, de vorige keer zei je dat je er klaar voor was, ik geloof er niks meer van, hou op! Achterin huilt een baby. De vrouw hangt op. Ik ben klaar met tellen en de papa buigt zich naar me toe. 'Sorry hoor, dat was het spaarvarken van de jongens.'

Ik verlaat het wc-hokje en loop op blote voeten over het grind naar de tent en ben blij wanneer ik eindelijk op gras beland en kan rennen. Mijn natte haar maakt zich los van mijn nek en droogt nu sneller. Het is donker en achter mij doen campinggasten aan karaoke. Een stel heeft samen een liedje ingezet, een liedje over een relatiebreuk maar dat is niet erg, het is wat het is, zo vaak zingen ze niet samen. Het is een beetje koud en bij de tent stoot ik mijn voet tegen een haring die omwikkeld is met ducttape. Ik blijf staan en loop niet naar binnen, ik ga in kleermakerszit bij de middelste opening zitten. Het stel herhaalt in koor *tu m'oublieras, tu m'oublieras*, er wordt geklapt, een discodeun klinkt terwijl anderen

de lijst met keuzenummers doornemen, twijfelen en de knoop doorhakken.

Mijn pyjamabroek plakt aan mijn nog natte benen. In de verte de rechtopstaande keien waarvoor we hierheen zijn gekomen, ze staan achter het zwembad en de speeltuin van de camping. Ik hoor de film die mijn vader in de tent kijkt op de speler die hij met Kerstmis van de ondernemingsraad heeft gekregen, een man die praat en dan geweerschoten, gekerm van pijn. Bij de karaoke heeft iemand besloten iets van Edith Piaf te zingen en iedereen haakt in, *padam padam padam*. De presentator zingt harder dan de rest, hij heeft zijn eigen microfoon. Een onzichtbaar insect kruipt over mijn been en ik sla het dood, misschien een mug. Verderop blijven ze keurig hangen op de lange noot van *comme si tout mon passé défilait*, de mensen klappen maar het chanson is nog niet afgelopen. Tijdens het applaus gaat het meisje met de microfoon door, *cet air qui bat*, niemand luistert meer en de dj schakelt subtiel over naar een nummer van Indochine. Ik krab in mijn haar. De zangeres wordt bedankt en de presentator wijst er nog even op dat er kan worden gestemd wie het beste heeft gezongen.

Het grind knarst onder de voeten van mama, die opdoemt in het schijnsel van de lichtmast op accu's.

‘Ga je niet naar binnen?’

‘Het is me wat te warm maar ik kom zo.’

‘Nico is aan het douchen.’

‘Papa kijkt een film.’

‘Heb je je koffer gepakt voor morgen?’

‘Ik heb alles ingepakt ja.’

‘Hou je je badpak bij de hand?’

‘Hoezo?’

‘Voordat we wegrijden gaan we morgenochtend voor de laatste keer nog eens lekker naar het zwembad.’

‘Nee ik heb het gewoon ingepakt.’

‘Grijp die kans nou, doe wat je wilt maar ik zou die kans grijpen.’

‘Waar eten we morgen?’

De klant pakt het pinapparaat beet, trekt het naar zich toe om te betalen, waardoor het loskomt van de houder, het apparaat valt onder de auto. Ik haast me naar de counter om een manager te waarschuwen, ik zeg het pingeval is eronder verdwenen, het is gevallen, in twee stukken, de klant wil alleen met een betaalpas niks anders, ik kan niet meer praten. De medewerker tegenover me antwoordt ik ben geen manager, vraag maar aan Laura, die is in de koeling. Wanneer ik haar vind komen er andere woorden uit mijn mond, mijn vocabulaire telt er nog maar iets van tien, alleen die ik de afgelopen vier uur heb gebruikt. Over een uur laat het klokapparaat zijn Italiaanse claxon afgaan en ben ik het die rennend vertrekt.

‘Sorry?’

‘Het pingeval is gevallen, hij heeft eraan getrokken en moet betalen, ik weet niet, loop ik naar buiten?’

‘Ik begrijp niks van wat je zegt.’

‘Het pingeval ligt onder de Citroën en de klant wil betalen.’

Assistent-manager Laura's omvang is twee keer de mijne. Ze heeft haar bril boven op haar hoofd geschoven en draagt geen haarnetje. In de zak van haar spijkerbroek bewaart ze haar pasje en dat geeft ze alleen mee als ze goedgehumeurd is. Wanneer de medewerkers op zoek gaan naar een manager, gaan ze niet op zoek naar Laura. Vaak zegt ze het kan me geen zak schelen, je zoekt het maar uit. Tijdens het lopen laat Laura haar gewicht vooral op haar linkerbeen rusten en wanneer ze haast maakt is iedereen op z'n hoede, zo angstaanjagend is ze, ze duwt dan keukenmedewerkers opzij. Laura zegt nooit sorry.

Ze loopt naar mijn plek en ademt luidruchtig terwijl ik herhaal de Citroën, de Citroën bij de kassa, die heeft, die is, die moet.

Languit op mijn luchtbed lig ik te luisteren naar het geluid van de snelweg die langs de camping loopt, of misschien is het van een vliegveld. Overdag hoor je het niet, ik weet niet waarom. Het is niet het geluid van autobanden, het is eerder een constant geluid, alsof alle vrachtwagens op aarde vlak achter elkaar rijden om

een harmonie te vormen, de perfecte witte ruis. Ik ken het heel goed omdat ik het vaak via het raam van mijn slaapkamer hoor.

We zijn naar dat stadje van tweeduizend inwoners verhuisd nadat mijn vader er een betere baan had gevonden. Het appartement ligt even dicht bij een eindeloos platteland als bij een drukke verkeersader. Wanneer mijn vader het over zijn vorige baan heeft, zegt hij Besnier of Charchigné zonder verdere toelichting. Daarmee is al wel duidelijk wat er moest worden ontvlucht. We wonen op de tweede verdieping en elke dag wanneer ik het raam van mijn kamer opendoe herinnert die continue stroom van auto's me eraan dat ik in een doorgangsdorp woon en dat ik in de logica van die beweging op een gegeven moment ook vertrek.

‘En wat voor dessert?’

‘Ananasschijven.’

‘Pardon?’

‘Ananasschijven.’

‘Neemt u me niet kwalijk, wilt u dat alstublieft herhalen?’

‘Ananasschijven!’

‘Ik, nee wat zei u nou?’

‘Ananasschijven!’

‘Het komt doordat, nee het spijt me verschrikkelijk, ik weet niet of ik u verkeerd versta of.’

‘Ananasschijven!’

In de auto is de vochtige vinger al vaak heel vaak diep in het chipszakje verdwenen, ze zijn op. Misschien hebben we te lang geslapen of is het verzadigde vet ons naar het hoofd gestegen, misschien staat de radio te hard maar mijn vader zit al vijf uur achter het stuur en antwoordde meteen al de eerste keer op barse toon dus durven we er niet meer om te vragen. De leeggespeelde computerspelletjes liggen op de linkerstoel bij de blauwe koelbox, Nico’s luchtbed, mama’s trui, de folders van het toerismebureau van Paimpont, twee kus-sens en een doosje anijssnoepjes. Nico en ik lachen om de auto’s achter ons waar we onze tong naar uitsteken, lachen om de agenten die iemand op de rotonde hebben aangehouden, lachen om hem, lachen om mij, bij elke grap slaan we op onze benen, knieën en Nico komt niet meer bij, hij loopt rood, paars aan, hij stikt en zijn handen gaan open en dicht alsof hij probeert me vast te pakken, hij heeft zijn ogen dicht, zijn bovenlijf is een en al spasme en uiteindelijk perst hij er de schaterlach uit die ik kan dromen.

In de weerspiegeling van het beslagen raampje ben ik een knalrood monster met een mismaakt gezicht, een rimpel huid als een mislukt geval van origami en

ik spuug met mijn tong tussen mijn twee bovenste voortanden, ik spuug alsof ik gorgel terwijl ik praat. Op Nico's voorhoofd vermengt speeksel zich met zweet en zijn neusgaten sperren zich open. Ik zie de spleetjes tussen zijn tanden wanneer hij huilt, geel van de chips en de baguette ham met boter van de lunch. Hij begint altijd eerst te huilen voordat zijn lach tegen het rechterachterportier schatert, het portier dat altijd slecht sluit, dat je vijf minuten na vertrek weer moet opendoen en dichttrekken. Deze keer blijft Nico gillen, de ouders beginnen te brullen maar hij houdt niet op, de lach komt niet en ik grijp zijn dunne blonde kletsnatte haren vast, duw zijn hoofd in een van de twee kussens alsof ik hem wil laten stikken, ik trek hem overeind en begin weer, spaar steeds weer zijn leven en daar is de lach dan eindelijk, diep in het kussen, hij laat een draad speeksel achter. Op het moment dat ik zijn hoofd loslaat blijven een paar haren, die bijna wit zijn zo erg glimmen ze, om mijn vingers gedraaid zitten en Nico trekt zijn mondhoeken omlaag.

‘Ananasschijven!’

‘Mijn headset maakt slecht contact, hij heeft last van ruis, ik weet niet wat ik moet zeggen. We hebben ijs in bekertjes, hoorntjes, fruit, wat wilt u?’

‘Ananasschijven!’

We beginnen te duwen krabben en het wit is rondom rood, klap, klap en nog een klap, gloeiende wangen en dan belanden de handen ergens anders, het maakt niet uit waar, op onze benen, onze armen, we kijken niet meer waar ze blijven, het gaat erom dat we voelen dat ergens iets flink is geraakt. De vingers krommen naar binnen, vuisten belanden in buiken, op neuzen en op dat moment onderbreekt mijn vader ons, kijk daar is het! We rijden langs de fabriek, ontwaren het logo van de toeleverancier voor auto's op de gevel. Mijn vader drukt op de toeter en twee mannen aan de achterkant van het golfplaten gebouw steken hun hand op. Mijn vader licht toe, die containers daar aan de zijkant, daar neem ik weleens spullen uit mee, officieel mag dat niet maar ja, het moet toch een beetje leuk blijven om daar te werken. Mama draait haar hoofd naar de andere kant, kijkt naar het bos dat zich verderop uitstrekt. Zodra we de fabriek voorbij zijn laat Nico zich achterover zakken. Hij gaat schuin op het luchtbed liggen, begint in mijn richting te trappen, basketbalschoenen in mijn gezicht, en ik neem dezelfde houding aan, lage gympen in zijn smoel, bam bam bam en dan gaat Nico's neus eindelijk kapot, het bloed begint te stromen, vult zijn mond, loopt langs zijn lippen. Nico barst in lachen uit en bloedspetters spatten op mijn gezicht, kleuren het vuil van zijn schoenen. De vakantie is voorbij, mijn vader is opgelucht en begint hoog mee te zingen met een elektrische-gitaarsolo.

‘Oké dus u wilt fruit, tot zover heb ik u begrepen. We hebben stukjes appel, en mango.’

‘Ananasschijven!’

‘Maar die verkopen we verdorie niet!’

‘Aha, oké.’

Tien uur ’s avonds, het einde van de rush, het is minder druk. Ik verlaat mijn booth van de drive en loop door de keuken. De medewerkster van de friet staat nog te stressen terwijl alle anderen zich ontspannen, ze heeft een mandje aan de metalen rand van de fritouse gehangen en gooit daar de inhoud van een zak diepvriesfriet in waarvan de helft op de grond belandt en zal worden platgetrapt door overschoenen. Ik pak een bezempje zodat ik niet het verwijt krijg dat ik dat niet doe en loop langs de twee managers die tegen de counter hangen. Ze sorteren de diverse kartonnen bakjes die uit de keukens komen op kleur. Iemand giet een emmer water leeg om karamelsaus van de vloer te boenen, een ander wikkelt plasticfolie om bakjes heen. Op de monitor boven de friet zie ik een auto in mijn drive en ik zoek haastig mijn plek weer op.

Terwijl de klant betaalt die midden in de nacht vier ijsjes bestelt, dringt het tot me door dat ik met mijn voeten in het water sta. Het is uren geleden dat ik ben ingeklokt en al die tijd heb ik niet de vijf centimeter gezien die mijn werkbroek belagen. Ik doe mijn headset af, laat hem om mijn nek hangen en zoek werktuiglijk

de bron op. Het water komt uit de drivegang, een soort pijpenla waarvan medewerkers de ramen openschuiven, waar ze doorheen rennen en sausdozen neerzetten. Het water vormt grillige plassen in onzichtbare holttes, de tegelvloer lijkt verzakt te zijn op de plekken waar de medewerksters voortdurend overheen lopen. Ik loop door, mijn benen gaan vanzelf. Net zoals een kind lekker op zijn laarsjes door het water loopt, banjer ik er probleemloos op mijn overschoenen doorheen. Een snerpande toon klinkt vanuit het binnenste van het oorkussentje, er is een auto voor me in aantocht. Ik ploeter terug naar mijn plek, zet de headset weer op. Een auto komt voor mijn schuifraam tot stilstand en ik zie alleen maar de hardos van een kind achterin die tegen het raampje gedrukt zit.

Met elke schok van de Berlingo bonkt mijn hoofd tegen het raampje, mijn rechterwang zit er bijna aan vastgeplakt. Ik doe geen pogingen in slaap te vallen. Mama's gezicht is verdwenen in een trui, je ziet alleen nog haar halfopen mond. Steeds wanneer ik op mijn hoofd krab zeg ik tegen mezelf dat dit de laatste keer is, ik krab flink en hou dan op. In het portier zakdoeken, cd's en verder nog een haarborstel waaraan een stuk keukentouw is vastgeknoopt. Ik duw met mijn voeten tegen het raampje. Nico heeft het computerspelletje uitgezet, hij ligt te pitten op het kussen. Wanneer we bij ons huis

aankomen en moeten uitstappen, zal hij doen alsof hij nog slaapt zodat hij naar bed wordt gedragen, dat weet ik nu al. Zijn ernstige gezicht zal oplichten in de garagelampen en mijn vader buigt zich over hem heen, hij zit ons te belazeren, hij slaapt niet echt moet je zien hij zit ons te belazeren. Nico trekt dan een beetje met zijn mond, fronst zijn wenkbrauwen, produceert een zacht gesnurk. Er is maar één manier om te achterhalen of hij slaapt. Vingers beginnen Nico's oksels te kietelen en hij houdt het niet meer uit, hij schopt alle kanten uit in het besef dat het gedaan is met dat naar bed worden gedragen. Soms slaapt Nico zo diep dat mijn ouders hem niet durven op te tillen, bang dat hij wakker wordt, ze laten hem achter in de auto, die niet op slot gaat voor wanneer hij wakker wordt en het licht in de garage blijft aan. Ik wil niet worden gedragen. De laatste keer dat mama me droeg zette ze me voor de trap op de grond, ze zei ik heb pijn in m'n rug dat komt van het werk. Het plakband om een pootje van haar bril getuigde van haar meest recente gevecht met een jongere uit het centrum. Aan het begin van een nieuw schooljaar lukte het me nooit om uit te leggen wat voor werk ze deed.

Via de achteruitkijkspiegel bestudeer ik het gezicht van mijn vader, het heeft iets tragisch, hij moet ons naar huis brengen, zijn missie zál slagen. Hij werpt een blik naar achteren om te zien of we slapen en ik knijp

mijn ogen stijf dicht om hem dat te doen geloven.

Mama wordt wakker. 'Kijk je wel een beetje uit?'

'Wees niet bang ik rij al langzamer.'

'Ik heb het over het werk, ik wil niet dat ze je weer op die plek zetten.'

'Ik heb het er al met ze over gehad, wat wil je dat ik nog meer doe dan.'

'Je kunt niet aan de gang blijven met die hoogwerker zonder dat er iemand beneden staat.'

'Dat is al gemeld maar het interesseert ze geen ruk, dat zal je niet verbazen.'

Mijn vader drukt op de grote knop van de radio en ik open een beetje mijn ogen. Het oplichtende scherm-pje geeft de tijd aan. De auto stuitert over een verkeersdrempel en bij Jezus aan het kruis doet mijn vader de richtingaanwijzer aan.

In de service

Die daar vind ik het allerfijnst, die ruikt té lekker. De crewtrainer van de servicemedewerkers houdt het speciale schoonmaakmiddel voor oppervlakken onder haar neus. Zalig vind ik deze, ik krijg er geen genoeg van, wil je eens ruiken?

Ze schudt de onderhoudsmiddelen wild heen en weer, doet alsof ze een oppervlak besproeit om ons te laten zien hoe het moet, maar tijdens haar demonstratie zie ik alleen haar blonde knot die tegen haar schedel wordt gedrukt alsof een deel van haar hersenen op die plek een aanhangsel heeft.

De crewtrainer laat ons de spoelkeuken zien, de 'zink'. Ze legt uit dat alles daar begint en we vertrappen het eten dat op het rooster voor afvalwater blijft liggen. Voordat ze ons de zaal in stuurt voert ze ons mee naar de wc's om ons het goede voorbeeld te geven en haalt een product tevoorschijn om de wastafels te ontsmetten. Ze boent het oppervlak met een microvezeldoekje, zo noemt ze dat, drukt haar buik tegen de rand om

tot achter de kranen te komen. Er ontsnapt geen enkele haar aan haar knotje, dat een eigen leven lijkt te leiden, onafhankelijk van haar bewegingen, ook nu ze verbeteren zo'n oppervlak boent.

Ze wrijft over de zeepdispenser en legt ons uit dat je ook niet de klink van de wc-deur moet vergeten. Ze giet wat van een paars product op de bovenkant van een rvs vuilnisbak en ik word opeens duizelig. De geurenmix bevat te veel fruit en ik ben geobsedeerd door de blonde knot die haar lichaamsbewegingen totaal negeert. Ik leun op de grote vuilnisbak, kan elk moment gaan overgeven, en dan laat ze het doekje los, komt overeind en graait in een kontzak van haar spijkerbroek naar haar telefoon. Als vanzelf raak ik de achterkant van mijn broek aan maar mijn vingers stuiten alleen op een naad, een stuk dubbelgevouwen stof. Het zakje van mijn blouse is net groot genoeg voor drie zakjes ketchup.

Na op haar telefoon te hebben gekeken voert de crewtrainer het tempo op: bestelschermen, producten, elk halfuur nieuwe doekjes, je handen wassen en de vuilnisbakken legen, briefjes verboden toegang op sommige tafels, met twee dienbladen rennen, je handen als een krab kijk zo als een kleine krab, een vuilniszak dichtknopen en daarna de afvalpers, kinderstoelen, stickers, de sauzen staan op de counter, goed opletten en de dienbladen meteen wegbrengen zodra ze klaar

zijn, een persoon bij de ingang, een in de zaal, een stoffer.

Na drie weken bij de drive sta ik nu in de service, het koninkrijk waar niemand belangstelling voor heeft, bestaande uit de zaal waar de klanten eten, het terras, de wc's en het vuilnishok. Ik werk in de service omdat ik er nog maar net ben en de nieuwkomers bedoeld zijn om daar te worden neergezet waar niemand wil werken. Ik begrijp dat ik hier voorlopig nog wel even zal blijven. Wanneer ik een van de dienbladen langsbreng die op de counter staan, besef ik dat de medewerkers aan de andere kant hebben gevochten voor zo'n veilige plek daar achter de betonnen rechthoek van de counter.

Ik hoor dat de crewtrainer Chouchou heet en dat ze de manager van de servicemedewerkers is. Chouchou laat nog even weten dat iedereen hier dol op haar is, en wanneer ze om twaalf uur afscheid van ons neemt en door de automatische schuifdeur loopt draait ze zich om en gilt dag dag meiden, dolblij dat ze met lunchpauze mag.

De sleutel wordt omgedraaid in het slot en we stoppen met ons huiswerk. Mama glimlacht, de gedichten over de eerste schooldag na de vakantie doen er niet meer toe, ze fluistert vrolijk da's papa, papa is thuis. Op dat moment duwt Nico zijn stoel naar achteren en werpt

zich in de armen van de man die op de deurmat blijft staan, naar haargel ruikt en rustig rustig zegt, laat me eerst m'n jack uittrekken. Wanneer het mijn beurt is om hem om de hals te vliegen protesteert hij opnieuw, nee nee raak me niet aan ik ben goor. Mijn vader komt om één uur 's middags thuis als hij ochtenddienst heeft, om negen uur 's avonds als hij middagdienst heeft en om vijf uur 's ochtends als hij nachtdienst heeft. Telkens vergeten we die tijden, hij komt altijd onverwachts, we zijn steeds verbaasd om de sleutel in het slot te horen draaien. We weten dat hij op zijn werk is als hij niet thuis is, en als hij thuiskomt weten we dat hij ook weer vertrekt, maar niet wanneer. Mama herhaalt dan jawel, hij heeft ochtend-, middag-, nachtdienst, maar dat heeft niets te betekenen.

Hij trekt zijn zwarte leren jas uit en gaat in de keuken zijn handen wassen. Pas daarna trekt hij zijn veiligheidsschoenen uit en gaat hij op de bank zitten daar waar het schuim voor hem een kom heeft gevormd. Hij pakt de afstandsbediening, gaat de nieuwszenders langs en wij ruimen onze schriften op, mama zet een glazen schaal midden op tafel, wij doen de borden. Als alles klaar is zet mijn vader de tv uit, hij gaat aan tafel zitten en begint over zijn dag te vertellen. De vieze reinigingsdoekjes die zijn collega's en hij naar elkaar hebben gegooid, de advertenties op het kurken prikbord die hij voor de lol heeft veranderd, en de collega's die

dan zeggen wat een mafketel ben je toch J    wat een mafketel. Mama geeft ons nog wat quiche. Mijn vader vertelt over de konijnen op de parkeerplaats van de fabriek 's ochtends vroeg, een collega heeft geprobeerd er een te vangen met een schepnet maar dat lukte natuurlijk niet, ze zijn te snel, en iemand heeft er een in de berm gevonden die de pijp uit was, die heeft hij voor de lol in een desktopcomputer gestopt, eens zien hoelang hij daar blijft zitten, met die geur. Mijn vader reikt zijn glas aan, hij wil er water in. Je moet reserveren voor het visuitje van de ondernemingsraad, we hebben de kerstcatalogi gehad, we krijgen ze tegenwoordig meteen na de vakantie zodat iedereen genoeg tijd heeft om ze te bekijken. Je moet ook plaatsen bespreken voor de circusdag en de afscheidsborrel van de chef is over twee weken. Nico zet zijn ellebogen aan weerskanten van het bord, later wil ik net zulk werk als papa, en mama vraagt wie wil nog een stukje, jullie laten me hier toch niet mee zitten, het is bijna op, dit ga ik niet in de koelkast zetten, kom op, wie gaat ervoor, Nico, kom op, dat eten laat ik daar niet lang meer staan. Mijn vader staat op om het licht uit te doen en weer op de bank te gaan zitten, hij pelt een sinaasappel terwijl de tv blauw licht op zijn gezicht projecteert. We ruimen in het donker de tafel af. De lippen van mijn vader zijn opeengeperst, de grappige anekdotes zijn op, hij heeft alles verteld. Mijn vader snijdt de sinaasappelpartjes los met zijn mes.

Daar is Chouchou weer, ze heeft lekker gegeten, ze zegt wat hebben jullie allemaal kunnen doen terwijl ik weg was? We zijn met z'n drieën in de bediening en ze geeft ons taken want anders weten we niet wat we moeten doen. Chouchou vraagt zich af wat we zonder haar moeten beginnen. Ze trekt een trui aan als ze het koud heeft en bepotelt haar megatelefoon als ze buiten een sigaret gaat roken. Ik moet nog tot halfvijf vanmiddag, dan mag ik weg, ik druk op een knop van de kassa om te zien hoe laat het is.

Chouchou is bang dat ik me verveel daarom geeft ze bezigheidstips, rondgaan met stoffer en blik, de vuilnisbakken onder de counter, ze wil weten of ik er een probleem mee heb om de wc's schoon te gaan maken. Ik ben nog niet onderweg daarheen of ze richt zich tot een andere medewerkster en zegt maar hoe bestáát het, iedereen kan dat waarom jij niet? Als ik je nu moest beoordelen zou ik je nog niet eens het gemiddelde geven, een vuilnisbak verschonen tijdens de rush, hoe haal je het in je hoofd. Omdat ze mijn naam niet kent foertert ze mij niet uit en wanneer de druk te hoog oploopt, wanneer een kind een drankje heeft omgestoten, noemt ze me 'la miss'.

Chouchou knoopt de schort van de koffiehoeck bij de ingang voor en doet alsof ze helemaal wordt opgeslokt door een ander klusje. Ze laat de klant betalen en klaagt tegen een medewerkster zie je nou dat hij al

twee minuten stond te wachten en dat ik daarom wel moest ingrijpen, niet te geloven, zodra iemand staat te wachten moet je die zo snel mogelijk afrekenen. Chouchou zegt ga jij maar even een rondje doen, ik heb dingen naar de tafels gestuurd, doe jij maar de wc's, doe jij maar de tafels, neem jij maar het hout af met een doekje. We werken in Chouchou salon.

Wanneer mijn vader de sinaasappel en de reep chocola opheeft en nog even al zijn nagels heeft gedaan, doet hij de tv uit en vertrekt naar zijn kamer. Mama loopt achter hem aan, de deur gaat dicht, we horen niets meer, ze fluisteren, lijken de dag met elkaar door te nemen. Soms klinken de stemmen harder, alsof ze zijn vergeten hoe dun de wanden zijn, waarna ze weer overgaan in bedekt gemompel.

Meestal maak ik van de gelegenheid gebruik om mijn spullen bij elkaar te scharrelen die verspreid over het appartement liggen. Ik leg mijn boeken bij elkaar, mijn spelletjes, elastiekjes, teruggekregen proefwerken op de eettafel tussen de boter en het keukentouw. In het halletje pak ik mijn schoenen, ze staan naast die van mijn vader, ik vraag me af of ik ze toch niet bij de deur moet laten staan omdat ze daar nu eenmaal thuishoren. Maar ja, als ik niet alles bij elkaar zet, als ook maar iets van mijn bezittingen zich aan de hele onderneming onttrekt, kan ik de inventaris toch niet goed opmaken?

De schoenenkwestie doet zich steeds opnieuw voor.

Terwijl ik het appartement afloop gaan mijn gedachten terug in de tijd. De wereldkaart in de badkamer golft. In afwachting van de Kerstman hebben we stukjes van het behang achter de bank in de woonkamer gepulkt, en de vlek op de grijze vloerbedekking in de kamer van mijn ouders die ik heb gemaakt door nagellak te morsen is hard geworden. Toen dat gebeurde bleven mijn vaders verwijtende blikken uit. Hij werd echt kwaad toen Nico midden in de woonkamer de plasmabol liet vallen.

Verveel je je? Nu ga je de buitenkant doen, de buitenkant, wat is dat? Nou zie je daar het terras en de parkeerplaats? Zie je die zwarte auto bij de uitgang? Zie je de drive, de plek waar de auto's naar binnen gaan, de borders met gras en palmbomen? Dat is het. Je loopt alles af met je vuilcontainer en stofveger, je raapt de bekers op, de plastic zakken, servetten, hamburgerverpakkingen, sauszakjes, rietjes lepeltjes ijsbekertjes zakdoekjes kassabonnetjes peuken kauwgom.

Een paar dagen later zet ik dan toch mijn schoenen weer in het halletje neer. Buiten mijn kamer stapelt de troep zich tegen de wanden op, de meubels zijn te groot voor het appartement en mijn vader zegt steeds hoe is het mogelijk, het is iets erfelijks, iets familiairs. Ik zet

mijn schoenen terug maar de opluchting blijft dat ik mijn jassen heb kunnen verzamelen, mijn armbanden, nagekeken proefwerken, dat de spullen me niet boven het hoofd zijn gegroeid. Door mijn spullen te ordenen doorbreek ik de erfelijkheid zoals Nico op die ene regenachtige dag de plasmabol brak. Ik vergeet nooit om de deur van mijn kamer dicht te doen.

Het verval is begonnen bij de opponeerbare duim. Die sloeg wit uit door het ontsmettingsmiddel voor niet-invasieve medische hulpmiddelen, het spul dat je gebruikt voor dienbladen, en daarna werd mijn hele hand opgeleukt met extreem herkenbaar eelt dat met allerlei crèmepjes werd ingewreven, verzacht en gemasseerd maar dat nooit zal verdwijnen. Chouchou zet me elke dag in de service bij de stapels dienbladen en tafelnummerhouders, ik begin mijn shift zonder naar het floorplan te kijken. Chouchou laat me niet meer los. Vanuit de kleedkamer ga ik meteen op zoek naar mijn microvezeldoekje; ik weet dat ik in de service sta.

De duimen van de medewerkers in de service slaan wit uit, dat is een feit, de huid laat los en verdwijnt wanneer ze hun handen wassen. Ik vraag om handschoenen maar die worden in covidtijd afgeraden, je reinigt een goor oppervlak met je handschoenen, je raakt met

dezelfde handschoenen een dienblad aan: dodelijk. Vijf uur lang gebruik je het microvezeldoekje, het vochtige doekje waarmee je tafels, dienbladen, tafelnnummerhouders en bestelschermen schoonmaakt, en je hand lijkt intact. Pas in het zonlicht van de volgende ochtend constateer je dat het een en ander loslaat, je hoeft maar met je vingers over je handpalm te wrijven en de boel verkruint. Al heel snel is het twaalf uur. De deur gaat open en dicht, een medewerkster trekt haar broek aan, haar gymbanden zijn al verdwenen onder haar overschoenen en heeft iemand het floorplan gezien? Op een aanrecht in de keuken ligt een schema met kaders waarin onze voornamen zijn genoteerd door een manager die daarover gaat, daar heb je je floorplan, een plattegrond van het restaurant en onze voornamen slordig erin gekrabbeld. Alleen de medewerkers-met-een-streepje-voor koesteren daar bij het floorplan nog de hoop dat ze op een fijnere plek staan dan gisteren. De nieuwkomers weten verdraaid goed waar ze hun dienst moeten draaien.

Het verval gaat voorbij aan Chouchou. Haar duimen zijn intact en wanneer ik haar mijn vervellende exemplaren laat zien gaat ze even een sigaretje roken. Alleen de randen van haar nagels zijn gelakt, met witte lak, in lijn met het hoesje van haar mobiel. Wanneer ze de lak 's avonds aanbrengt moet ze er glitters overheen strooien voordat hij droogt.

‘Wie had je uitgenodigd?’

‘Nee hoor ik heb niemand uitgenodigd mama. Ik ben gewoon naar huis gelopen, samen met een paar anderen en ik heb gevraagd of ze even binnen wilden komen maar ze zijn snel weer vertrokken.’

‘Zonder dat aan ons te vragen?’

‘Hoe had ik jullie dat moeten vragen?’

‘Bellen met het werk. Je hebt onze nummers.’

‘Nee maar we waren snel klaar en ik wist het niet van tevoren.’

‘Dus je nodigt ongevraagd mensen bij ons thuis uit en dat moet gewoon maar kunnen.’

‘Het was geen geval van uitnodigen want ze zijn snel weer vertrokken.’

‘Neem je me nou in de zeik?’

‘Nee hoor ik zweer je, ze hebben m’n posters bekeken en zijn toen meteen weer weggegaan.’

‘Jérôme hoor je wat je dochter zegt?’

‘Ik wilde alleen maar even m’n kamer laten zien.’

‘Was die op z’n minst opgeruimd?’

‘Ja, ik denk tenminste van wel, ze hebben in elk geval de rest niet gezien.’

‘Ze hebben de rest niet gezien?’

‘Ze hebben de rest niet gezien, ze zijn door de eetkamer gelopen, ik heb m’n kamer laten zien en ze zijn weer vertrokken.’

‘Dus hebben ze de rest ook gezien.’

‘Nauwelijks, en het kan ze hoe dan ook geen moer schelen.’

‘Jérôme hoor je dat? Wat vind jij er nou van?’

‘Ik zal het niet meer doen, ik dacht dat niemand er last van zou hebben.’

‘O ja? Stel je eens voor dat wij jouw kamer laten zien terwijl jij er niet bent, dat wij de bende in je kamer laten zien voordat je die hebt kunnen opruimen?’

‘Maar dat viel toch mee, het was geen bende, het was zoals normaal.’

‘Jérôme!’

‘Het waren trouwens twee goeie vriendinnetjes.’

‘En wat dan nog? Je nodigt verdomme niemand uit als wij er niet zijn!’

‘D’r was niks aan de hand en dan nog, het kan ze volgens mij geen moer schelen. Ze hebben gezegd dat ze mijn posters mooi vonden en zijn weer vertrokken.’

‘Maar ik wil het niet weten! Kut, je kunt jou ook niet meer vertrouwen, we geven je de sleutels en je nodigt gelijk vriendinnetjes uit. Wat komt hierna?’

‘Maar d’r komt niks hierna, ze kwamen toevallig bij me langs!’

‘Dat kun je nou wel zeggen, maar je woont nog wel thuis. Je nodigt maar uit wie je wilt als je je eigen flatje hebt maar in de tussentijd nee. Vraag maar aan je vader!’

Jérôme beweegt een opgeheven wijsvinger naar zijn oor. ‘Moet je horen.’

‘Wat?’

‘Sst, luister. Horen jullie niks?’

‘Wat is er dan?’

‘De papegaai van de onderburen.’

‘Wat is er mee? Hij fluit?’

‘Nee luister nou, hij fluit niet.’

‘En wat dan nog?’

‘Kolere, fantastisch.’

‘Maar wat dan?’

‘Moet je horen... Hij zegt het vast nog eens.’

‘Wat?’

‘Sarkozy fini.’

Ik heb alle saus meegenomen, ik heb alles gedaan wat moest, heb je de vuilnisbakken gedaan? Ik heb alle vuilnisbakken gedaan, ik heb de automatische deur stilgezet om hem schoon te maken en ik heb het kleine doekje gebruikt voor het houtwerk, ik heb de wc's een paar keer schoongemaakt, de bestelschermen, de vloer. Alle tafeltjes zijn afgeruimd, ik heb alle dienbladen opgehaald en ze daarna ontsmet.

Vanaf twee uur 's middags gaat de tijd langzamer. De zaal heeft niets meer van een salon die moet worden verdedigd tegen aanvallen van buitenaf, we hebben er een hekel aan en verder niets. De bestelschermen bij de ingang, de ballonnenboom die nu alweer geplunderd is, de ontelbaar vaak gereinigde tafeltjes, de gangpaden

waar we op alle mogelijke manieren doorheen zijn gierend, de drie vuilnisbakken. De ingang van het speeltuintje buiten is afgesloten met rood-witte linten. Ik wil niet eens meer naar buiten, ik walg van het terras en wespen leggen eitjes in de vuilnisbakken.

Mijn collega's vragen zich af wat ze na hun shift gaan eten. Ze stellen zich het menu voor dat ze gaan samenstellen en hun vingers bewegen rustig, ze weten al waar ze op het bestelscherm gaan drukken. Hun duimen zitten nog onder het product, de mijne zijn droog en het vel begint al te verkrumelen. In de service gebeurt helemaal niets maar we moeten in beweging blijven, iets te doen vinden, de pootjes van de drankentap nog maar eens behandelen met een tandenborstel, de schermen in de keukengedeelten schoonmaken, salades voorbereiden maar daar staat Chouchou al met een schort voor. Als we eerder beginnen dan zij gaat ze achter ons staan, ons verwijtend dat we de bakjes te vol doen, waarna ze de tang pakt om het voor te doen. Dan neemt ze die plek weer in, zegt ze ga maar voor kijken, daar ben je nodig, maar voor valt niets te doen.

Ik kijk op de kassa hoe laat het is, er zijn vijf minuten voorbij, sommige collega's klokken al uit. Chouchou zegt gelukkig ben jij er want anders zou er niemand meer in de service zijn. Ik kijk naar haar glitternagels, ze ruikt naar sigaretten. Ze voegt eraan toe ik heb je in de service neergezet omdat je het daar goed doet.

Na school ga ik ondersteboven op de bank liggen. Ik leg mijn benen op de rugleuning en mijn hoofd draagt het gewicht van mijn lichaam, het loopt paars aan, dat van Nico sneller dan het mijne wanneer hij hetzelfde doet als ik. Het plafond wordt de vloer en de troep een ornament, een vreemde plafonnière. De vloer is wit, midden in de kamer troont een peertje maar verder is alles leeg, de kamers zijn groter, ik kan er probleemloos in rondrennen, hoef niet meer bang te zijn dat mijn spullen verzuipen in alle troep, onder de schoendozen en ongestreken kleren. In die grote zoi moet ik graaien om een T-shirt terug te vinden, een huiswerkopdracht. In het te kleine appartement hopen de spullen zich op, zodat ik nooit vind wat ik zoek. Mijn vader heeft ons naar huis gebracht, hij vertelde dat hij ochtenddienst had en ging meteen na binnenkomst midden in de troep zitten zonder ook maar iets op te ruimen want het is erfelijk. Weggezakt in het zitschuim trekt hij zijn schoenen uit terwijl Nico een plantenspuit en een stuk of tien verschillende kammen gaat halen en we gaan boven hem zitten, op de rugleuning van de bank. Eerst trekken we een scheiding midden in mijn vaders haar.

Om drie uur 's middags laat Chouchou de salades voor wat ze zijn, doet een ronde en roept uit maar die zaal ziet er tiptop uit. Ze feliciteert de zaal en vraagt me vervolgens wat ik heb gedaan in de tijd dat ze me nul

opdrachten heeft gegeven, ik antwoord en ze vertrekt meteen weer om een sigaret te roken. Tussen drie en vier uur ben ik vooral bezig met het heroveren van een van de plekken van de medewerkers achter de counter die uitklokken, in de hoop er zo lang mogelijk te blijven. Ik probeer er via de achterdeur te belanden maar word een paar minuten later vervangen door de nieuwe ploeg. Ik ben jaloers op de medewerkster die de bestelling voorbereidt en het bonnetje op de rand van het dienblad plakt om aan te geven dat het naar de zaal moet. Zodra die klus is geklaard richt de medewerkster haar hoofd op en ik móét haar aankijken. Ik stop met het ontsmetten van een tafelnummerhouder en ben er klaar voor, hoef alleen maar alles uit mijn handen te laten vallen om uit te serveren, mijn ogen geven het signaal af, ja ik kom eraan, ik heb alles gezien, ik heb je de saus, de servetten erbij zien doen, ik weet dat de bestelling compleet is en heb trouwens toch niks anders te doen dan uitserveren, ik ben beschikbaar, ik ben in staat dit initiatief te nemen. Toch roept de medewerkster me nog, ze kijkt me aan en roept me.

Mijn vaders haar plakt alsof we zijn hele schedel hebben ingesmeerd met gel. Nico heeft hem eerst een hakenkam gegeven die even later onder mijn leiding omver is gehaald met de gegolfde kam, waarna Nico maar is begonnen punten aan de zijkanen te maken.

We hebben wel tien verschillende kapsels uitgeprobeerd wanneer de aftiteling van de film begint. Op dat moment bedankt mijn vader ons, hij staat op, tijd voor een middagsnack.

Op tafel staan pakken koekjes en xxl-dozen ontbijtgranen met elk een stickertje, felgekleurde rondjes, gele letters op rode stroken. Ik lees wat op de verpakking staat in de overtuiging dat ik alles al eens tijdens een eerdere middagsnack heb gehad maar vandaag zit er iets nieuws tussen de gebruikelijke toast en schuitjes met fruitgelei. Voor wie heeft mama die dertig kuipjes pruimencompote gekocht, dertig procent gratis, caloriarmer recept, unieke aanbieding voor het hele gezin?

Nico's mond zit vol ontbijtgranen die week zijn van alle melk en speeksel, hij kauwt en ze worden weerzinwekkend. Hij kijkt me met ronde ogen aan, nee, hij kijkt me niet aan, ik dien als visuele ondersteuning van zijn verwoede kauwproces, net als de tv. Hij slikt alles door, moet bijna kokhalzen en steekt zijn lepel weer in de kom met melk om er de laatste gele vierkantjes uit te vissen. Ik steek een hand uit en pak een stapel folders die in de brievenbus lagen. Meestal bewaart mijn vader de leukste reclame voor zichzelf, die van de winkels met spullen, en laat voor ons die van de supermarkten over, met voedsel- en afwasproducten. Deze keer krijg ik de meubelzaken te pakken, wat een luxe.

Ik sla de bladzijden om, tuur naar de bedden, de rekken, de fauteuils. Gisteren heeft mijn vader zijn zakken boven de tafel gelegegd, muntjes, ook voor winkelwagens. Een raclette-apparaat wacht tot er iets gebeurt, dichtgeplakte enveloppen doen dienst als onderzetters en vier uit de afvalcontainer geredde telefoons liggen naast een paar buisjes paracetamol, een tang, de afstandsbediening, een meetlint. Terwijl ik in het magazine blader probeer ik de rand van de tafel niet aan te raken. Wanneer het sponsje over het formica gaat belanden er kruimels in de spleet naast het verlengstuk, ze vergeet de zijkanten, ik probeer er niet aan te denken.

Nico staat op, giet de melk in de gootsteen, zet zijn kom neer. Met zijn dekbed om zich heen geslagen en Mickey in zijn hand loopt hij de keuken uit. Ik heb de meubelfolder bijna uit, ben bij de mediameubels, en op dat moment komt mijn vader erbij zitten met nieuwe versnaperingen uit de keuken. Hij maakt misbruik van mijn onoplettendheid om de meubelfolder af te pakken, pakt het pak ontbijtgranen beet. Ik weet niet wat ik wil eten. Op een bordje ligt geduldig een of andere kaas te wachten. Mijn vader heeft de meubels bijna uit en ik weet dat de volgende folder die van de zaak voor woningdecoratie zal zijn. Ik geef me niet zomaar gewonnen. Ik leg een hand op die folder en trek hem naar me toe zonder mijn vader uit het oog te verliezen. Hij

praat tegen me, ik hoor niet wat hij zegt, hij heeft niets in de gaten. Mijn vader is bijna bij de laatste bladzijde met meubels, daarna is het blaadje uit, zal hij zo met een constateren.

Ik zie hem met een vinger een stuntprijs aanwijzen, hij kijkt op alsof hij iets tegen me wil zeggen maar doet er het zwijgen toe. Hij richt zijn blik op het raam, staart naar de beweeglijke takken van een populier in de verte. Zijn ogen worden troebel alsof iemand er met een vinger in wrijft, het blauw raakt vermengd met een andere kleur, de kleur die achterblijft in de haren van een penseel nadat die een paar keer is afgespoeld. Een etage lager begint de papegaai weer te fluiten.

Het is het laatste klusje van vanmiddag. Ik doe de deur dicht om alleen te zijn met de vuilnisbakken. Ze ruiken hier allemaal hetzelfde en ik leeg ze waar het maar kan. Ik moet de belangrijkste vuilnisbak onder de afvalpers zetten, op twee knoppen tegelijk drukken en de hendel naar beneden halen. Je moet meerderjarig zijn om vuilnis te mogen persen. De volgende tien minuten gaan gedachteloos voorbij. Zodra ik het vuilnishok, de 'trash', in loop word ik getroffen door de stilte. In de service hoor je op de achtergrond voortdurend bliepjes, die van de friteuses, de online bestellingen, de drankentap die om melk, om fruit vraagt. Er wordt constant gepraat, de managers vragen wat we daarnet

hebben gedaan, nu aan het doen zijn en nog gaan doen. Ze geven ons missies, uitdagingen, leggen uit hoe we een of ander klusje het beste kunnen uitvoeren. Directe collega's vertel je wat je aan het doen bent, wat er gedaan zou moeten worden, je praat met klanten, kijk dit is voor u, je gaat van tafel naar tafel, ons loyaliteitsprogramma, wat is dat, da's heel eenvoudig. In het vuilnishok tuiten mijn oren maar voel ik me opgelucht.

Op een dag vroeg Chouchou aan een collega of ze het vervelend vond om het afval te gaan persen in het hok en de medewerkster antwoordde nee hoor helemaal niet, ze voegde eraan toe dat doe ik graag. In de ogen van Chouchou zag ik een onrust opflakkeren die ik nooit eerder had gezien. Nadat de medewerkster in de richting van de afvalpers was vertrokken liep Chouchou haar achterna om er zeker van te zijn dat ze daar in het hok niet ging staan bellen.

‘Welnee je hoeft nergens bang voor te zijn, het ligt hier voor het grijpen!’

Mijn vader haalt een computer en een tablet uit het vuilnis. Het is doodsimpel, je moet over het hek van het afvalpunt klimmen en alles ligt voor het grijpen. Ze sluiten de tent voor de vorm, voegt hij eraan toe, niet om je tegen te houden, hoe dan ook ligt het allemaal in de container, niemand wil het meer. Wij zitten in de auto en mijn vader gooit de kofferbak vol. Wie wil

er een bandrecorder? Sylvie, moet je die zuiger en tablet zien, mensen gooien van alles weg, moet je kijken Nico, een echt merk, kabels daar heb je altijd wat aan. Een spel met grote knoppen, het kan niet op het kan niet op zegt hij. Stukje bij beetje stopt hij de auto vol en Nico kauwt op de punt van iets terwijl mijn vader een stofzuiger en een televisie inlaadt. We worden vanavond ergens verwacht en mijn vader wordt opgeslokt door de container, alleen zijn benen steken er nog uit. Wat een buitenkansje, roept hij steeds, kom toch kijken maar niemand gaat erheen, iedereen blijft wachten aan de andere kant van het hek. Mijn vader haalt een voor een de noviteiten van vroeger tevoorschijn die hij gaat oplappen in de garage, de noviteiten van vroeger die hij gaat ophemelen, van de ondergang gered, nog prima bruikbaar, ja de pc is wat zwaar maar het scherm doet het nog. Thuis spelen we op drie verschillende spelcomputers die zijn aangesloten op een paar accu's van de robots die mijn vader op zijn werk repareert.

Mama drukt op de claxon. Mijn vader komt nog steeds niet tevoorschijn, zijn lijf verdwijnt onverminderd in de zooi, die hij ver achter zich werpt. Opnieuw een druk op de claxon, daar is hij dan eindelijk, een glimlach om zijn lippen, armen vol computerspeltjes en schermen. De Berlingo komt weer in beweging, Nico zwaait en zwaait, tot ziens afvalpuntje, tot volgende week.

‘Je maakt vanmiddag een vermoeide indruk.’

Wezenloos draai ik me om naar Chouchou. ‘Wat?’

‘Ik zei dat je er zo te zien niet met je hoofd bij bent, waar denk je aan?’

‘Heb je die overstroming in de gang van de drive gezien? Ik vraag me af waar het water vandaan komt, weet jij het?’

Chouchou gaat zo met pauze en ik moet uitklokken. In de wc van de kleedkamer doe ik in stilte een schietgebedje om morgen geen hostess te hoeven zijn, en dan nog een, kansrijker, om niet de shift van twaalf tot halfvijf te hoeven doen.

We zijn onderweg naar mijn grootouders en de tante die niet zelfstandig kan eten. Ik draag de lange blouse die ze me voor mijn tiende verjaardag hebben gegeven en denk alleen maar aan wat hierna komt, de terugweg. Nico mompelt en net wanneer ik wil reageren merk ik dat hij het tegen het computerspelletje in zijn handen heeft. In de portiervakken liggen zakdoeken, een paar cd's en de borstel die je haar nooit zal ontwarren, wat je ook doet. De ouders discussiëren. Mama kamt haar haar met haar vingers, ze heeft de zonneklep met het spiegelkje naar beneden geklapt en draait zich dan om, kan het er zo mee door? Ik kijk weer voor me en zeg ja

hoor zonder een blik op haar te werpen, ze stelt dezelfde vraag aan Nico, die niet opkijkt, wat een klojo ben jij Nico. Ik heb best wel zin om over te geven, ik heb dorst maar wanneer ik om water vraag krijg ik een fles lauwe Hépar aangeboden. Mama's gezicht verdwijnt in een trui en mijn vader heeft de radio zachter gezet. Je ruikt de geur van zijn luchtje, die van zijn haargel en het leer van zijn tasje. Hij zit achter het stuur, Balavoine zingt 'Lady Marlène', het weekend kabbelt rustig voort.

'Sorry, de drankentap is vanavond stuk. We kunnen geen frisdrank meer serveren, we kunnen u alleen maar water, jus d'orange of icetea aanbieden.'

Ik zeg hetzelfde tegen de klanten die in de zaal zitten, de klanten die staan, degenen die zich vooroverbuijen naar het raampje van de drive hoewel ik daar niet aan het werk ben. Ik werk nog steeds als hostess. Terwijl Chouchou macarons op bordjes legt herhaal ik dat er water, jus d'orange, icetea is en dan komt Chouchou me vertellen o wacht nee nee icetea dat lukt ook niet meer, we dachten van wel maar de vloeistof is te raar. Ik pas mijn boodschap er meteen op aan, nee water of jus d'orange, water met bubbels uit een flesje da's prima, alstublieft merci merci, kleed u warm aan voordat u vertrekt, mijn collega komt uw salade brengen, nee nee dat daar in uw salade is geen stukje nagel, da's een punt van uw houten vork die is afgebroken, alstublieft, alles komt

op z'n pootjes terecht, graag gedaan, wilt u extra saus maar u hebt al vier zakjes ketchup. Bronwater met bubbels, ik ben moe. Het is elf uur 's avonds en ik moet een dienblad vol jus d'orange naar een paar meisjes brengen die helemaal achterin zijn gaan zitten voor wat privacy. Die klagen dat ze te lang moeten wachten, dat hebben we vandaag nog niet gehoord, maar ga dan ook vlak bij de counter zitten en geef een gil in plaats van je te verstoppen alsof jullie hier tot sluitingstijd ongezien willen kamperen. Kijk, sorry sorry, alsjeblieft, sorry.

Eerst verschijnt aan mijn voeten een plas jus d'orange en dan pas besef ik dat ik het dienblad niet meer vastheb. Geel bordje met opgepast gladde vloer en ik wring een doekje uit, de klanten ernaast wachten op hun bronwater terwijl ik probeer de jus d'orange naar een afvoerrooster te leiden, het lukt niet. Chouchou zegt olala en ik wil haar blonde knotje losrukken met mijn nagels want ze trekt er nooit een netje overheen, want het ding hangt schaamteloos te paraderen voor onze neus en warrige haardos die bekneld zit onder het voorgeschreven netje. Chouchou vraagt of ik hulp nodig heb maar loopt weg voordat ik kan antwoorden, ze hangt haar handtas aan haar schouder, ze zegt tot zo meiden terwijl ze naar een bestelscherm kijkt. Zo slim als ze is, ze heeft het tegen niemand, ze kijkt niemand aan. Chouchou is een soort automaat die elke dag z'n riedel afdraait.

Terwijl ik opgroeide verdwenen de kamers van mijn grootouders' huis langzaam uit beeld. De spullen vormden een stapel waarachter de wanden schuilgingen. De werkkamer is inmiddels verdwenen, de badkamer ook, de ramen gaan niet meer open. Als je bij mijn grootouders je sjaal kwijtraakt hoef je niet te verwachten dat je hem terugvindt, ook niet de volgende keer. Ik weet dat mijn vriendinnetjes verwachten dat ik maandag over mijn weekend vertel maar het enige wat ik ervan kan meenemen is de glimlach van een braaf en droevig kind. Hier repareert mijn vader niets, hij weet dat alles verrot is, in de auto zegt hij tegen mama het is erfelijk niet te geloven en mama zegt hou je wafel Jérôme, nog even en ik doe de deur open en spring.

Mijn grootmoeder vraagt wat wil je drinken? En ik zeg maar weer water, gewoon water, met niks erin. Ik wil niet dat ze de koelkast opendoet, ik zit aan het hoofdeinde van de tafel naast een stapel regionale kranten, twee meter, en ik zie de koelkastdeur, de gore afdichtrubbers, de voedselresten, de oude koelkastmagneten. Water is helemaal prima. Mijn grootmoeder glimlacht naar me, haar lippen volgen de vorm van haar tandvlees en ze gaat op weg naar de koelkastdeur, ik verduidelijk kraanwater. Mijn grootmoeder hoort niet zo goed, ze loopt voorzichtig en trekt de hendel omhoog.

De drankentap staat nog steeds stil. Ik ben net zo'n kind dat opgewonden reageert als er iets misgaat, bijvoorbeeld als er zich een stroomstoring voordoet en er kaarsen moeten worden aangestoken. Er is net een collega binnengekomen die we nog niet hebben kunnen waarschuwen voor het mankement. Ze drukt op de knoppen van het apparaat en het is paniek. Een doorzichtige, enigszins gekleurde vloeistof spuit met geweld in de bekers die eronder zijn neergezet en de menigte klanten voor de counter deinst achteruit. Degenen die zich hadden voorgenomen hun nog bevroren hamburger om te ruilen bij de kassa zoeken dekking achter de bestelschermen. De medewerkers werpen zich op de grond met hun handen op hun hoofd in een poging het gesproei te ontduiken. Laura zegt een paar keer rustig maar, laten we er geen drama van maken, ze waggelt naar het apparaat en verkoopt het een klap. Niemand durft er nog iets van te zeggen, iedereen gaat weer aan het werk en een medewerkster die toch al ineengedoken op de vloer zat begint met een tandenborstel een apparaat schoon te maken. Ik ben vergeten hoe laat ik moet vertrekken en vanavond toetert het klokapparaat niet, hij houdt zich koest.

Alleen de regendruppels op het dak van de auto pepen de terugrit een beetje op. Niet lang nadat we zijn vertrokken bij mijn grootouders komt het winkel-

centrum in beeld. Er is geen verband tussen de verzameling spullen bij mijn grootouders en die op de schappen van de supermarkt, die laatste zijn nieuw en ongevaarlijk. Die ruiken niet muf, ze ruiken zelfs nergens naar. Mijn vader trekt de handrem aan en mama trekt de schuifdeur aan de zijkant open. Ze zegt hup go go, en dan weet je zeker dat je niet mee wilt? Ik schud mijn hoofd. Haar haar is warrig door de motregen en ze houdt haar capuchon aan de zijkanten vast. Mijn vader loopt al weg, op zoek naar een wagentje, muntje in zijn hand. Nico besluit uit te stappen, de deur klappt dicht en mijn ouders lopen weg met mijn broer aan de hand. Alle portieren gaan op slot.

Ik pak een balpen uit het dashboardkastje en ga door met het verhaal waar ik bij mijn grootmoeder aan ben begonnen en dat niemand iets aangaat. De heldin heet Natacha, ze woont in een hut diep in het bos maar komt 's avonds thuis bij haar ouders om te slapen. Haar moeder is psycholoog en haar vader schrijver of docent. Ze heeft een huisdier, misschien een hond, die haar van haver tot gort kent en dan trekt ze rood ondergoed aan, ze heeft opzettelijk geen vrienden, en op een dag regent het, ze wandelt door een straatje en terwijl ze juist haast heeft komen een paar jongens haar achterna, hé rooie, vieze rooie, ze versnelt haar pas, haar witte T-shirt is doorschijnend door de regen en ze ligt op de grond, de jongens slaan haar, ze halen het sluitin-

kje van haar beha los, ik weet niet meer of ze wegrennen, ik moet een beslissing nemen, misschien dat haar hond een wolfshond is, misschien dat haar vader haar te hulp schiet.

Later tik ik het verhaal over op de gezinscomputer, het geval dat midden in de kamer van mijn ouders staat. De jongens slaan op de vlucht, Natacha ligt midden in het straatje op de grond maar haar moeder de psycholoog begrijpt haar beter dan wie dan ook, daar komt de wolfshond maar het computerscherm gaat op blauw, ik roep mijn vader, ik moet het verhaal afmaken. Hij zegt een paar keer ik ga hem maken, ik heb hem gevonden op het afvalpunt, ik weet hoe ik hem moet maken maar het scherm van de computer valt uit. Mijn vader stopt er cd's in, tikt een paar combinaties van cijfers en letters in en ik loop ontzet de kamer uit. Een paar uur later klopt hij op mijn deur en loopt met een grote grijns naar me toe, ik heb de pc opnieuw geïnstalleerd, ik heb alles weggeschreven op een diskette. Maar wanneer ik weer achter de computer ga zitten is het verhaal dat ik aan het schrijven was verdwenen. Ik zoek in de mappen maar alleen de foto's hebben het overleefd. Mijn vader blijft maar zeggen ik heb hem gemaakt ik heb hem gemaakt, mijn vader blijft maar jokken.

De deur van de kleedkamer gaat achter me dicht en ik doe eerst mijn mondkapje af. Ik werp het haarnetje in

de grote vuilnisbak en ga zitten, afgepeigerd. Ik neem de tijd om mijn overschoenen los te trekken. Een medewerkster is zich al aan het omkleden, ze kijkt op, begroet me. Ze werpt me een blik toe die ik ken. Ik ben de medewerkster die nergens aan meedoet, nooit aanhaakt en met niemand iets eet. De medewerkers kennen mijn te grote ogen boven het mondkapje maar niet mijn naam, ze vragen zich af of ik nieuw ben, een oudgediende of een terugkomer. Het meisje dat zich omkleedt doet haar mond open, dan weer dicht, draait weg en verklaart dan met haar blik strak op de broek die ze aantrekt, een glimlach om haar lippen: 'Dit was m'n laatste dag.'

Terwijl ik op een avond op zoek ben naar een derdeklassersstage zegt mijn vader wat je werk betreft is het simpel, je moet je niet laten wegzetten, je moet je laten gelden. Hij vertelt over zijn sollicitatiegesprek in de fabriek, de manager vraagt zullen we tekenen? En mijn vader zegt ik moet er even over nadenken, hij durft te vragen is het een nieuwe functie of zou ik iemand vervangen? Hij denkt aan een draaideur, dat eeuwige rouleren van medewerkers bij Besnier Charchigné omdat ze steeds hun ontslag indienen. Mijn vader verlaat de fabriek met in zijn hoofd het onafgebroken lawaai van

de persen, zegt bij zichzelf nooit ga ik voor die rottent werken.

Ik heb mijn cv en sollicitatiebrief opgesteld met mama's hulp, mijn vader heeft ze daarna bekeken maar had geen commentaar. Hij fronste zijn wenkbrauwen en voegde eraan toe er is meer in het leven dan werken, je moet vrije tijd overhouden, passies, dingen doen in het weekend en je moet je niet laten opslokken want anders is het naar de kloten. Ik begrijp niet wat er naar de kloten is en mijn vader herhaalt pas op, pas op voor je werk.

Tot mijn grote verbazing zie ik om twaalf uur mijn voornaam staan bij de koffiehoek van het restaurant. Al een paar dagen klaagde ik over de sleur en Chouchou had me beloofd dat ik een betere plek zou krijgen maar er gebeurde maar niets. Vandaag ben ik eindelijk hostess-af en ik neem me voor om te slagen. Ik stap achter de bar.

Ik weet dat je daar macarons op bordjes moet leggen, kommen salade moet bereiden, de afwas moet doen en brood uit de diepvries moet halen om het te bakken. De bar van het café is chocoladebruin en crème van kleur, hij wekt de indruk dat er huisgemaakte producten te koop zijn. De kleuren van de schort die je omdoet zijn in lijn met die van de fastfoodketen. Om koffie te maken moet je iets kiezen op een touchscreen

en de uitkloplade legen. Vlak nadat ik ben begonnen komt Chouchou bij me staan, ik wist dat je het werk als hostess zat was en daarom heb ik alles op alles gezet om je vanmiddag hier te krijgen, ik heb de boel flink onder druk gezet, ben je er blij mee?

Al snel constateer ik dat het Chouchous verstoppiek is en dat ik er niet bepaald mee geholpen ben. De koffiehoek loopt rechtstreeks over in de eetzaal, er zit niet één klapdeur tussen. Een host kan makkelijk de koffiehoek erbij nemen omdat je er niets of in elk geval heel weinig hoeft te doen. De bar waarop ik mijn ellebogen laat rusten is anders dan de counter waar de bestellingen worden opgenomen, verderop. Waar ik nu ben hoef ik nergens aan deel te nemen. Ik sta er te wachten met een schone theedoek over mijn arm, probeer op te gaan in het decor van deze retrobar. De koffiemachine met zijn metalen zijkanten doet denken aan een oude jukebox. Hoe dan ook aarzel ik of ik de vloeistof die eruit komt wel moet serveren, want hij is steeds iets lichter van kleur. Chouchou zegt maar zo is ie toch prima? Ik trek een plastic handschoen aan, haal de macarons tevoorschijn en leg ze in de uitstalkast, zodat ze daar kunnen ontdooien. Ik wacht op de vaat en wanneer Chouchou langs mijn werkplek komt ben ik de bekerla aan het schoonmaken en valt er geen commentaar op me te leveren.

De wanden van het appartement zijn dun. Ik hoor mijn vader zeggen ze moeten ook andere beroepen zien om wereldwijzer te worden, ze moeten andere mensen leren kennen, en de volgende dag gaan we naar de eerste boekensalon in de mediatheek.

Op de parkeerplaats van de mediatheek wachten we tot hij opengaat. De auto ruikt naar warmte, stukjes chips die in uithoeken zijn beland, kruimels chocoladebroodje van na school, hij ruikt naar de synthetische stof van de hoofdsteunen en de stoelhoezen, die weer eens van hun plek geschoven zijn, je moet ze regelmatig rechtekken. Nico is bezig met een computerspelletje en mijn vader luistert voorin naar de radio, die een beetje hard staat, hij heeft het raampje opengedaan en zijn arm hangt tegen het portier. Mama probeert met hem te praten. Hij draait steeds met een onderdruk te zucht het geluid zachter en draait het koppig steeds weer harder na mama's tussenkomst, alsof ze dadelijk niet weer iets zegt. Mama probeert een boek uit te lezen dat ze al een paar dagen geleden had moeten inleveren bij de mediatheek. We wachten op Charles, de bibliothecaris, zijn groene Laguna, die altijd van dezelfde kant komt en altijd op dezelfde parkeerplek belandt.

Mama legt haar benen op het dashboard en mijn vader haalt een krant van vier jaar geleden tevoorschijn. Nico drukt zo hard op de knoppen van zijn spelletje

dat de 'o' van een knop zichtbaar in zijn rechterduim is gedrukt. Het geluid van een auto, ik kijk opzij, de Laguna rijdt de parkeerplaats op. Mijn vader blijft in zijn krant lezen en mama doet het portier open om voor de ingang van de mediatheek te gaan wachten tot Charles eraan komt met zijn sleutelbos. Hij neemt de tijd en deelt ons bij de deur mee dat de schrijvers er nog niet zijn, ze zijn nog aan het eten.

Ik zit in een fauteuil achter in de bibliotheek met een stapel boeken op mijn knieën en zie de schrijvers in gedachten in een chic restaurant zitten, ze zullen het wel warm hebben in hun pak, en ze wisselen van gedachten over hun werk, hebben het over inspiratie, bedanken hun ouders en scheppen nog wat vis op. Ze vege hun mond af met heel zachte en heel dikke witte servetten. Nico leest een stripboek, ik weet niet waar onze ouders zijn. Telkens wanneer de toegangsdeur opengaat kijk ik die kant uit, maar dan zie ik meteen dat het geen schrijvers zijn. Schrijvers dragen geen zwemshorts en lopen niet op teenslippers, en trouwens schrijvers hebben geen bibliotheekpas want ze schrijven boeken, ze hoeven ze niet te lenen. Ik vind mijn vader terug, hij blaardert in *Les comtes du Pays d'Auge* en mama probeert te communiceren met Nico. Ze fluistert ik wil graag met je praten over vanochtend, je was niet te genieten, maar ik versta niet wat er volgt. Mijn vader kijkt op, ah daar zul je ze hebben.

Een nogal bont gezelschap verschijnt in de centrale gang van de bibliotheek, ze lachen hard en begeven zich naar de multifunctionele ruimte. Mama trekt Nico mee en mijn vader volgt hen. Ik stel hem vragen maar hij haalt zijn schouders op, ze schrijven punt uit, wat zou je verder nog willen weten?

Ik loop het zaaltje in, waar twee rijen tafels tegenover elkaar staan. Ik weet niet waar ik moet beginnen, produceer een brede glimlach die niet meer van mijn gezicht verdwijnt, ben mijn ouders vergeten. Ik begeef me naar een van de tafels rechts. Ik stel geen vragen, zeg niets, kijk nieuwsgierig naar de boeken die op de tafels zijn gelegd, zoals me is geleerd aldoor op een afstandje, kijk uit ze willen je iets aansmeren. Ik ben een beetje op mijn hoede omdat ik niet van plan ben iets te gaan kopen. Sommigen zeggen iets tegen me maar ik begrijp er niet veel van, ik glimlach alleen maar, knik en schuif het schriftje naar hen toe waarin ik hoop hun handtekeningen te verzamelen. Ze lachen, weten niet goed wat ze moeten schrijven en proberen spiritueel te doen en zodra ze hun opdracht hebben opgeschreven herlees ik die een paar keer, net zolang tot ik hem uit mijn hoofd ken, alsof ze zich een goddelijk woord hebben laten ontvallen, iets mysterieus wat me door het leven zal loodsen: bedankt voor je belangstelling voor boeken, voor de grote lezeres in wording, voor het charmante meisje, de groeten van een vrijwillige

brandweerman die je een dikke kus geeft.

Ik begrijp niet goed waarom die brandweerman er-tussen zit maar hij is er, hij zet z'n handtekening. Ik zie niet dat hij het werkwoord heeft gecorrigeerd, dat hij twijfelde tussen twee medeklinkers. Mijn ouders zijn verdwenen. Ik ben langs een meneer gelopen die zijn stamboom onderzoekt, iemand die een soort spaghetti-poppetjes tekent en nu sta ik bij een kalligraaf die een boekenlegger voor me maakt voor vijf euro, die vraag ik aan mama.

Ik heb het een beetje warm. Ik hou het schriftje met handtekeningen tegen me aan gedrukt en ga onverstoorbaar door met mijn tafeltjesronde, ik glimlach, ik groet en dan weigert een schrijver zijn handtekening te geven, hij kijkt me strak aan en zegt nee. Ik draai me om, Nico staat verderop, ik ben hier verder alleen. De schrijver schuift het schriftje langzaam weer mijn kant uit, werpt me een flauwe glimlach toe, schiet dan terug in zijn rol en produceert weer een ernstige blik. Hij kijkt naar iemand achter me, misschien een andere schrijver en ik laat het gebeuren, hij kijkt dwars door me heen, ik heb geen gezicht. Ik draai me om, Nico staat verderop en mijn ouders zijn aan het praten met Charles, zij hebben niets laten signeren. Zonder deze laatste handtekening zal mijn schrift voorgoed niet-compleet zijn. Er ontbreekt een schakel. De schrijver werpt me snel nog een blik toe, een bezorgde, hij wil dat ik wegga.

De tafel waar ik mijn schrift op heb gelegd is niet helemaal schoon, er zit een dun laagje vet op omdat hij ook is gebruikt voor de lotto van een paar weken geleden, de bakjes friet stonden bij elkaar in het midden om vlekken op de kaarten te voorkomen. Mijn vader heeft toen een heuptasje gewonnen dat mooi bij de rugzak van vorig jaar paste. Ik won niks, mama had vijf kaarten voor me gekocht maar ik legde de rode en groene fiches op de verkeerde getallen, Nico denderde op handen en voeten onder de tafels door en knalde toen tegen de metalen stang, die waar de schrijver vandaag een schoen op zet met daarboven een bordeauxrode sok, het stiksel laat los, hij zal wel elke dag zijn voet op dezelfde metalen stang zetten, van salon naar salon. Hij tikt met zijn voet op de stang. Ik weet dat hij over een paar seconden het schrift oppakt en aan me teruggeeft en ik mijn plaats afsta aan degenen die zijn boek willen kopen. Nog even en hij reikt het me aan maar ik heb geen zin om het aan te nemen, ik wil dat mama, Nico en mijn vader terugkomen, de boekenlegger betalen en dat we weggaan, ik wil dat de metalen stang onder de voet van de schrijver breekt.

De oven gaat langzaam open en een kleuterdeuntje kondigt de komst van de saladebroodjes aan. Chou-chou rent erheen. Ik zit vast in de koffiehoeke, in het hart van de nutteloosheid. Ik ben een uithangbord

voor huisgemaakt spul terwijl ik alleen maar op wat knoppen druk. Ik pak een tang en leg een cookie in het lepeltje van de klant, voor bij diens koffie. Chouchou heeft me alles geleerd, hoe je frappuccino's maakt, *cinnamon rolls* uit de oven en chocoladebroodjes in drie minuten, maar aan de kennis dat je twee doses vanille moet gebruiken voor één milkshake zal ik alleen hier iets hebben. Ik duw een rietje in de slagroom maar laat het bovenste deel van het papiertje eromheen zitten zodat de mensen weten dat het ongebruikt is, ik doe m'n best. De rest van de tijd werpen de medewerkster van het betaalpunt, nog zo'n non-plek, en ik elkaar meelevende blikken toe. Zij zit achter de echte counter maar dan wel achter de kassa, terwijl de meeste klanten via de bestelschermen betalen. Net als in het café is bij het betaalpunt heen en weer drementen even onvermijdelijk als voorgeschreven, je moet doen alsof je het druk hebt.

Ik zie dat de medewerkster van het betaalpunt haar handen ontsmet, ballonnen opblaast en op het dranken-dessertpunt de lepeltjes netjes neerlegt in een poging weer op die plek te belanden. Ze wacht tot de drankmedewerkster ijsblokjes gaat halen en pikt haar plaats in zodra ze vertrokken is. Vaak krijgt ze een uitbrander van Chouchou omdat er al een minuut iemand bij de kassa staat te wachten en wat doe jij? Een ijsje? Da's je plek niet. Ze probeert het later wel weer.

We mijden de blikken van de andere medewerkers, die hijgend rondrennen met dienbladen in hun handen, we willen ze wel helpen maar zijn de verbannen medewerkers, nemen niet deel aan de actie terwijl we zó dicht op alle bedrijvigheid rondom de counter zitten. De rush gaat aan ons voorbij en ik probeer de vliegen weg te blazen die om de chocoladebroodjes heen cirkelen.

Jérôme ziet van een afstandje Sylvie voor onze boekenleggers betalen. Wanneer de boekensalon afgelopen is biedt Jérôme aan om te helpen met het inklappen van de stoelen, maar wanneer hij constateert dat de schrijvers de tafels opruimen en zelfs de afwas van het buffet doen, gaat hij ervandoor, het wordt hem te benauwd. Hij heeft *Les comtes du Pays d'Auge* geleend en zegt in de auto moet je je voorstellen, de graven woonden niet ver hiervandaan, alsof het om verre neven gaat die hij weerziet zodra hij hun naam laat vallen.

Mijn vader wil per se dat we voor het avondeten een boswandeling maken. Mama loopt zwijgend kastanjes te rapen en bramen te plukken, zegt opeens het is niet warm en dan vond je de salon leuk? Ik knik, kauwend op de bramen die ik krijg aangereikt. Mijn vader haakt aan, er was zelfs een schrijver die in La Ferté-Macé woont, ik zei tegen hem dat jij daar bent geboren. En terwijl we over een modderig pad lopen haalt

mijn vader een snoeischaar uit de zak van zijn body-warmer en knipt een bramentak af die in de weg hangt. Hij grijpt in alsof hij in zijn eigen tuin een tak ontdekt die het uitzicht verpest.

Terwijl ik galant de medewerkster van de drankjes hielp en op het punt stond haar plek over te nemen om te kunnen ontsnappen aan de afwas, begon de cola te sputteren. Vervolgens riep de jus d'orange *refill refill* maar niemand verstond Engels, de manager zei misschien betekent het, wacht even, dat zoeken we op, nee ik weet het niet. De icetea ging de jus d'orange achterna en iedereen werd zenuwachtig omdat de icetea veel op jus d'orange leek voordat het ding *refill refill* riep, hij zag er in de beker hetzelfde uit en de cola bleef zichzelf langzaam in de bekens sputteren. Ik maak van de chaos gebruik om mijn schort af te doen en een milkshake te maken als elke andere medewerkster op een nuttige plek, maar het apparaat gooit roet in het eten.

‘Dus, je staat hier voor de ijsmachine, hij piept al een paar minuten en wanneer je probeert een shake te maken krijg je gloeiend hete vloeistof over je onderarmen. Hoe kan dat volgens jou?’

‘Omdat hij kapot is?’

‘Nee dus. In werkelijkheid is het zo dat wanneer hij piept zoals nu met de storingscode *shake remp*, dan is de melk op dus loop je naar de koeling om melk te pak-

ken. Je moet niet de shakemelk en de andere melk door elkaar halen maar dat wijst zich vanzelf, het is een blauwe zak. Dan kun je meteen even pakken chocola en karamel meenemen want die zijn bijna op en dan pak je het opstapje, hiermee maak je de shakemelk open, je houdt hem boven de vulopening en kijk, je zet de hendel om en vervolgens giet je alles in het reservoir. Je gooit het pak in de vuilnisbak eronder en drukt op de knop om het apparaat te laten weten dat alles weer in orde is, maar meestal houdt ie al z'n kop zodra je de melk hebt aangevuld, oké?

‘Waar is de koeling?’

‘Bent u Lebrac?’

‘Neemt u mij niet kwalijk?’

‘Lebrac, van *La guerre des boutons*.’

‘Eh ja, wat kan ik voor u betekenen?’

‘Ik ben een grote fan, ik heb gezien dat u hier woont en het toeval wil dat ik hier in de buurt woon, vijf kilometer verderop. Ik heb uw adres gevonden op een site die over u ging, ik heb het dus gevonden op internet maar ja, ik wilde u dolgraag eens spreken.’

‘...’

‘En ik heb dus m'n kinderen meegenomen, ik laat ze telkens weer naar *La guerre des boutons* kijken en hoop

dat ik u niet stoort. Ik heb een paar foto's bij me voor u om te signeren, het zijn foto's uit de film die ik heb afgedrukt, kijk, goed de kleuren zijn niet zo goed, maar, niet te geloven je zou u haast niet herkennen, wanneer was die film, zo'n zestig jaar geleden? Langer?

‘...’

‘We kunnen ook wel later langskomen, misschien is dit niet het goeie moment.’

‘Nee, nee, kom binnen, kom binnen.’

‘Bedankt! Zo vaak hebben we geen ster hier in de streek.’

‘...’

Mijn vader zet zijn voeten op de deurmat met een afbeelding van een hond. Het rood van het strikje op zijn kop is in de loop der jaren flets geworden. De deur is amper open, Lebrac staat met zijn hoofd om de hoek van de deur. Mijn vader duwt hem verder open, we gaan naar binnen, hij zegt binnen is het lekkerder dan buiten. Een dametje loopt verbaasd de keuken uit met een theedoek in haar handen. Lebrac mompelt iets tegen haar, gaat op zijn bank zitten maar staat dan snel weer op, lijkt verdwaald in zijn eigen woonkamer, weet niet goed raad met zichzelf. Nico loopt vrolijk achter mijn vader aan en ik volg stapje voor stapje door de gang met zijn rode tegels. Terwijl mijn vader praat neemt Lebrac een van de foto's die hij krijgt aangereikt aan, vier plaatjes die zijn afgedrukt via de gezinscom-

puter. Bij het laatste was de inkt bijna op maar de printer spuugde het toch uit. Op de foto's schat een joch met blond haar de situatie in. In de scène daagt hij met een minachtende blik een ander joch uit dat hij van plan is te beroven van een aantal knopen. Mijn vader staat over Lebracs schouder te kijken hoe die signeert. Ik vang de blik van mevrouw Lebrac op, ze vraagt of ik een koekje wil en ik sla het aanbod haastig af, op fluis-tertoon, hoop dat ze mijn vader er geen aanbiedt want die zegt op alles ja om maar langer te kunnen blijven.

Midden in de woonkamer bevindt zich een schouw zoals die bij mijn grootouders, een buffetkast, foto's van de kleinkinderen, ansichtkaarten van Île de Ré. Lebrac is klaar met signeren, hij geeft de foto's aan mijn vader, hij zegt kijk eens. Mijn vader vertelt over zijn lievelingsscènes, en het moment waarop u dit zegt, waarop u dat doet. Nico staat ergens op te leunen, hij krabt aan zijn arm, hij geeuwt, mevrouw Lebrac biedt hem ook een koekje aan en hij zegt vriendelijk nee, waar hij snel dank u wel aan toevoegt, dat was hij bijna vergeten. Lebrac zegt ja ik was jong en mijn vader komt ter zake. Hij wil met Lebrac op de foto.

Nico vraagt wanneer gaan we naar huis, maar mijn vader antwoordt zo'n kans krijgen we nooit meer, hij poseert naast Lebrac, ik bedien het fototoestel en ben bang dat hij een arm om zijn schouder slaat, ik druk zeven keer af, je weet maar nooit, de flitser klinkt, ik

kijk niet of de foto's zijn gelukt, kom laten we gaan. Lebrac begint een zin met nu ja vriendelijk van u om even langs te komen maar mijn vader wil nog een foto, misschien met de kinderen erbij. Hij slaat een arm om Nico's schouder en ik blijf op een afstandje, nu neemt mevrouw Lebrac de foto, ze drukt net als ik zeven keer af en Lebrac zegt kom, kom het wordt laat. Mijn vader bedankt hem, hij zegt als we nog eens in de buurt zijn en de deur slaat achter ons dicht. In de auto doet mijn vader er het zwijgen toe. Thuis aangekomen draait hij de contactsleutel om, hij zucht. Nico en ik wachten tot hij iets zegt en dan draait hij zich naar ons om, glimlacht: goed dat we langs zijn gegaan.

‘Verklaar je nader?’

Een vrouwelijke manager haalt uit een zak de maaltijd die een medewerkster voor zichzelf heeft gemaakt alvorens naar buiten te lopen. De manager roert met een houten lepeltje in het ijs, kijkt erin, zet het weinig zachtzinnig op de counter en richt een vinger op de schuldige. ‘Heb je een manager gevraagd of je buiten mocht gaan eten?’

Ze verwacht een antwoord, het lukt me om de twee niet uit het oog te verliezen terwijl ik mijn vaat afdroog met absorberend papier. Toen ik een zak karamelsaus haalde was de medewerkster van het betaalpunt op de plek van de desserts gaan staan. Ik had de stoelendans

verloren en ging weer in de koffiehoek aan de slag met de macarons. Ik hoor de medewerkster stamelen dat ze van niks wist maar de manager reageert natuurlijk wist je dat wel, dat weet toch iedereen, iedereen behalve jij raar genoeg, en dit is ook nog eens niet de eerste keer. Ik snij me bij het schoonmaken van de mixer maar kan het niet maken om de vinger in mijn mond te stoppen, ik vermoed dat ze zich er wel uit redt, haar eten op een dienblad legt en basta, maar de manager is nog niet klaar. Vlak bij hen staan klanten op hun bestellingen te wachten, de medewerkers draven nog steeds heen en weer behalve een paar die zijn blijven staan om de scène te volgen en er later de afweziging over te kunnen vertellen.

De manager gaat verder. ‘Heb je iemand gevraagd of het akkoord was, een ijsje met twee smaken en extra koek?’

Ik draai me weer om. De manager heet Caro. Ze heeft een brace om haar pols, een hoekige bril op haar neus en paars haar. Haar gezicht is groot, haar ogen zijn opgemaakt, om haar te herkennen hoeft je haar niet eens te zien: ze is de enige die brult en het niet goed vindt dat medewerkers een beetje met elkaar kletsen. Caro wijst naar het smeltende ijs. Ze is angstaanjagend omdat ze onvoorspelbaar is, voor onbepaalde tijd in deze modus kan blijven hangen. Ze grijpt de papieren zak beet, schudt hem heen en weer voor de neus van de

medewerkster en zegt dus, dus dus dus, en dan spreekt ze de zin uit. 'Je maakt een nieuw ijsje en eet het binnen op, en geen gemaar.'

Caro gooit het tweekleurige ijsje in een afvalbak onder de counter. De hele eetzaal slaakt een zucht.

Mijn vader heeft de door Lebrac gesigndeerde foto's en de bij hem thuis gemaakte exemplaren opgehangen in het appartement. Die waarop iemand zijn ogen dicht had of een rare beweging maakte heeft hij weggelaten. Behalve een waarop mijn vader met een arm om Nico's schouder naast een Lebrac met open mond staat. Zijn mond vormt een perfecte o, als een stilzwijgend protest. Mijn vader heeft die foto in het hart van zijn expositie geplaatst. Lebrac lacht op geen enkele van de tien getoonde foto's.

Ik heb in 160 seconden een salade voltooid. Op het scherm dat aangeeft wat ik moet bereiden worden de seconden voorbij de 199 rood en ze blijven lopen zolang ik niet op de bestelling op het touchscreen heb getikt, wat iedereen bumpen noemt. Zodra de 999 is bereikt stopt de teller, het is onmogelijk om een klant langer dan een kwartier te laten wachten. Een medewerkster komt mijn salades ophalen zodra ze klaar zijn.

Een paar uur geleden heb ik besloten de restjes

smoothie op te drinken. Ik giet ze in een beker en glij richting de gang van de drive. Soms rent daar een medewerker met een bestelling voorbij. Ik loop dan door en beland achter de dozen, daar waar het lek zit, ga verder waar ik gebleven was met mijn voeten in het water. Op sommige plekken is het water dieper, lijkt het in de val te zijn gelopen, en stap voor stap bereik ik de drivebooth waar de bestellingen worden klaargemaakt nadat ze via de headset zijn opgenomen. Het lek zit in een drankentap van de drive, het exemplaar waarop de medewerkers terugvallen als het andere stukgaat. Het apparaat brengt een laag geronk voort als van een groot insect. Ik staak mijn onderzoek, keer terug naar mijn werkplek, klots klots.

In de zaal zit de stoute medewerkster haar ijsje op te eten, ditmaal op de juiste manier samengesteld, ze is met iemand aan het bellen, glimlacht, er is niks gebeurd. Caro kletst met Laura, ze leunen met hun ellebogen op de OAT, een soort vergaarbak waarin de burgers via een lopende band vanuit de keuken belanden. De OAT wordt verwarmd door grote lampen, de medewerkers lopen erlangs om hun bestellingen te voltooien. Mijn collega van het betaalpunt kijkt me niet meer aan, haar ogen lachen niet meer.

Ik droom dat iemand me influistert je tijd zit erop je mag vertrekken. Ik droom van geprevel maar iedereen praat hard. De bestellingen volgen elkaar minder snel

op, de restaurantmanager trekt zijn jas aan omdat hij zo vertrekt, de managers doen de terrasverlichting aan, nog even en de medewerkers storten zich in de duisternis.

In de olie

Vanmiddag wordt er gerouleerd, ik doe de friet. De anderen wensen me veel succes en daar zul je de crewtrainer weer hebben, het is weer bal. Nog vierehalf uur te gaan, ik doe de plastic schort voor, ben er klaar voor.

Ze geven me instructies: als je snerpande en trage piepjes hoort moet je de mandjes heen en weer schudden, klinken ze kort en dwingend, de friet uit de olie halen. Er klinken andere signalen maar dat heeft niks te betekenen zeggen ze, druk maar weg. Ik werp een blik op het frietscherm vlak boven mijn hoofd, lees niet wat er staat, zie meteen dat er te veel bestellingen zijn, druk op de knop. Diepgevroren staafjes vallen in het mandje. Ik pak het vast, mijn pols scharniert, ik laat het mandje zakken en de klok begint af te tellen. De medewerkers achter me zeggen gassen met die friet, schiet op, tempo.

Met de frietschep in mijn hand vul ik de doosjes, ik schraap de bakken schoon maar stop zodra een alarm-signaal klinkt, laat alles uit mijn handen vallen, reageer

op het signaal. Ik druk, de piepjes stoppen, ik schud het mandje heen en weer, laat een nieuwe portie zakken en mijn opluchting duurt vier seconden, je moet de timer aanzetten, twintig seconden, je moet schudden, drie minuten, je moet de friet eruit halen. Een medewerkster berispt me waarom laat je je schep los, ik wil dat je hem pas loslaat als je je hele productie hebt gedraaid. Ik ben niet alleen met mijn friet, ze houden mijn werk in de gaten, van de manier waarop ik de schep vasthoud tot de bewegingen van de mandjes, ik moet doorgaan. Het ding weer beetpakken, vullen, de doosjes gaan weg zodra ze gevuld zijn, ik schep zakjes, doosjes vol, ik verzuip, de bestellingen rijgen zich aan-een. Iemand zegt tegen me eigenlijk moet je een mandje laten zakken zodra je een ander omhooghaalt, snap je? Bam, bam, snap je of? Waarom doe je het dan niet?

De geluidssignalen, langzaam, twee tegelijk, snel, in het begin twijfel ik, piepen de friteuses nou of de gepaneerde vissen verderop in de keuken? Uiteindelijk weet ik het, het geluid komt uit mijn buik zoals wanneer er een bas doorheen dreunt, zoals toen ik als kind mijn hand op mijn hart drukte omdat ik dacht dat het zou ontploffen door het geluid van ‘Les démons de minuit’. Het volgende alarm, de online bestellingen op het scherm achter me, mijn handen zijn te vet, ik word moe van het geluid, ik schud het mandje heen en weer, loslaten, vastpakken, alarm, halve draai, de schep met

het zakje eronder, het mandje dat boven de olie hangt, laten uitlekken, voorzichtig schudden, de olie knispert en prikt in mijn onderarmen, kom op zo is het wel goed, je moet er ook geen uren mee bezig zijn, ik kieper het leeg, gooi alles bij de rest. De klanten die hun friet terugsturen omdat die te koud is, zin om hun handen onder te dompelen in de kokende olie, de mijne rood, het zout bijt.

Een medewerker heeft dringend een medium friet nodig en die maak ik. Medium friet graag! Ze weten nog steeds niet hoe ik heet. Ik schep, schud, laat dan pas los. Een alarm, je moet schudden schudden schudden maar geen tijd. Iemand drukt in plaats van mij op de knop, ramt verwijtend het mandje heen en weer omdat ik het niet heb gedaan en de anderen komen terug. Ze zeggen eigenlijk moet je, maar ik luister niet meer, er volgt de tigste uitleg maar ik heb geen tijd. Achter mijn rug zingt de restaurantmanager '*On ira tous au paradis, on ira*'.

Bij terugkomst van een nachtdienst vindt Jérôme een officiële brief van de fabriek in de brievenbus: hij krijgt een medaille voor zijn werk. Het eerste wat hij zich afvraagt is waarom niemand hem er de afgelopen uren over heeft verteld of hem de brief persoonlijk heeft overhandigd. Nadat de envelop is opengescheurd en de brief is gelezen, legt Jérôme beide op de stapel folders.

Hij gaat zitten met zijn kom ontbijtgranen voor zijn neus, wacht tot het huis ontwaakt en denkt na over de manier waarop hij het nieuws zal brengen. De gordijnen laten lichtstralen door en de kruimels op het zalmkleurige tafelkleed glinsteren. Rond acht uur hoort Jérôme de leidingen ronken omdat de burens de wc doortrekken, de papegaai die ontwaakt, de deuren van de burens die worden dichtgetrokken. Ik ben bij hem in de woonkamer gaan zitten, hoelang hij daar al wacht weet ik niet.

Nog voordat ik de brief kan pakken vertelt hij wat erin staat. De ceremonie vindt over een paar weken plaats maar de medaille zal pas later worden geperst, dat is normaal, dat duurt nou eenmaal even. Ze hebben de eetzaal al gereserveerd, in het kasteel, je weet wel, we rijden er altijd langs, je kunt er ook slapen. Wij zitten dan op de begane grond, ik denk dat het leuk wordt, het is in elk geval duur. Terwijl hij praat vertoont mijn vader zo'n verlegen lachje, met de mondhoeken omhoog. Hij probeert een hinderlijk soort trots te onderdrukken en er ernstig onder te blijven maar moet zich gewonnen geven. Ik kan die glimlach dromen.

Hij liet hem ook zien op de dag dat hij ons onderweg in de vakantie vertelde: wisten jullie dat ik dood ben geboren, de navelstreng zat om m'n nek en ik ademde niet meer. Nico reageerde dat kan niet, dat bestaat niet. Echt wel, zei mijn vader met klem, ik was dood

en ze hebben me gereanimeerd. Eén elektrische schok en de boel werkte weer. Nico legde lichtelijk geïrriteerd zijn computerspelletje op zijn knieën en verklaarde tegen de achteruitkijkspiegel, waarin hij mijn vaders ogen zag, nee, je kletst uit je nek. De Berlingo kwam tot stilstand voor een stopbord en mijn vader verhief zijn stem om een punt achter de kwestie te zeggen, alle twijfel weg te nemen. Als baby heb je maar weinig nodig voor een wedergeboorte, da's alles. En terwijl wij allemaal alweer over iets anders begonnen, mompelde hij volgens mij was ik net zo makkelijk doodgegaan, ja. Op dat moment kwam het glimlachje tevoorschijn.

Ik weet niet of ik hem moet feliciteren. Mijn vader wil een reactie, dit is nog niet zo verkeerd, vind je niet? Da's wel het minste, een beetje erkenning na meer dan twintig jaar bij dezelfde tent. Hij schuift een lepel ontbijtgranen in zijn mond, zet de radio harder. Ik wil een vraag stellen maar hij geeft me geen ruimte, slurpt de melk van zijn lepel en vervolgt: weet je ze hebben me ooit voorgesteld om een stapje hogerop te doen, op kantoor te gaan zitten. Ik kijk naar zijn vieze handen en reageer ongeduldig, en toen? Nee, dat interesseert me niet, je hebt er die van plek zijn veranderd en van de ene op de andere dag een colbertje hebben aangetrokken, je komt ze weleens tegen op de gang. Dan stopt mijn vader met praten, heft zijn hoofd, knijpt zijn ogen samen, kijkt naar beneden. Hij doet alsof hij de revers

van een colbert beetpakt, staat op en loopt zogenaamd een stukje, monstert me zwijgend van top tot teen en zet dan weer zijn normale gezicht op, ik zweer je zo doen ze dat.

Damp omhult me steeds wanneer een mandje naar beneden plonst. Vanaf hun tafeltjes kunnen de klanten het proces gadeslaan: ik sta op de enige plek in de keuken die zichtbaar is vanuit de zaal. Ik orden de zakjes en doosjes op grootte, klein, gemiddeld, groot en naast mij bereiden medewerkers gewapend met sauspistolen de burgers, ze verpakken ze, laten ze naar de band glijden. Een manager roept goed verpakken en een keukenmedewerker reageert met verpakken, bedankt. Hier is niemand aan het koken, we doen ons best om de boel flink op temperatuur te houden, keurige resultaten te boeken, in lijn met wat de klant al kent of heeft kunnen proeven in een ander restaurant van de keten. We houden de productielijn gaande en verrichten dezelfde handelingen als die van medewerkers van twintig jaar geleden.

Na twee uur achter de friet slaag ik erin om de medewerkers die achter mij doosjes pakken te ontwijken. Ik voorzie hun bewegingen en wat ze nodig hebben. Sommigen richten zich rechtstreeks tot mij om hun vijf grote friet te krijgen. Anderen zeggen de hele dienst lang niet één woord tegen me. Ik weet niet wat ik liever

heb. Wanneer ik een mandje in een van de drie bakken leeggooi zeg ik friet warm, en alle medewerkers gaan opzij. Ik weet wanneer de alarmsignalen zullen afgaan. Een medewerker vraagt me hoelang het nog duurt tot de volgende porties friet en ik antwoord tweeënhalve minuut zonder ook maar naar de timer te kijken. Een ander vult mijn koeling bij zodat ik nooit zonder kom te zitten. Ik beland in een jachtige vibe: mandje eruit, mandje erin. Systematisch druk ik met mijn middelvinger op de alarmknoppen. Mijn handen zijn gewend aan de temperatuur. Als ik de zakjes aanreik reageren de medewerkers met shit die zijn bloedheet!

Ik weet niet waar ik op lijk. Mijn voorhoofd is het enige deel van mijn gezicht dat ze kunnen zien, ze bepalen mijn toestand aan de hand van dat stukje huid, de rimpels en vouwen, het fronsen van de wenkbrauwen net daaronder, maar mijn ogen zien ze niet. Die zijn strak op de friet gericht en de warmhoudlampen vormen er twee zonnetjes in. Mijn mond achter het kapje staat open, die gaat nooit dicht. Dat mag hij van zichzelf omdat hij schuilgaat achter de stof.

De medewerkster van de drive schenkt een beker voor me in, ze zegt ik zet hem hier voor je neer opgepast. De bestellingen volgen elkaar minder snel op, ik pak de beker en loop weg om wat te drinken terwijl een collega me van nieuwe zakken voorziet. De medewerkers verdringen zich nog steeds rond de friteuses,

doen hun uiterste best om de verlangens en behoeftes te bevredigen van degene die er werkt, als een soort excuus. Sommigen wensen me succes, ze weten dat mijn handen ruw zijn van het zout en ik denk al een paar uur nergens meer aan maar wil niets liever dan blijven waar ik ben. Ik hoop niet meer op de drive, die is ingepikt door oudgedienden en degenen die extra uren draaien, ik ben alleen bang voor de zaal en de leegte die hij in mij veroorzaakt. Al die automatismen achter de friet voorkomen dat ik ga nadenken.

We weten niet of het vroeg is of laat. De deur van de Berlingo schuift plotsklaps open en de kou golft over de achterbank. Hebben jullie een goede reis gehad? Hebben jullie het makkelijk kunnen vinden? Nico trekt zijn donsjack aan, doet de rits dicht en kruipt over me heen om uit te stappen, als om aan te geven iemand moet het doen. Hij negeert me totaal en zijn basketbalschoenen veroorzaken stoffige vlekken op mijn panty. Ik stap altijd als laatste uit. Zwijgend drukken we met onze voetstappen het grind weg tot aan de half opgeblazen ballonnen die op de deur van de feestzaal zijn geplakt. In de hal bezwijkt een rek onder alle jassen. Volgens de wanden is het verboden te roken. Een witte tegelvloer en in het midden een vierkant van parket om te dansen, verder niets.

De organisator staat onverstoort op een stoel bal-

lonnen aan het plafond te bevestigen met punaises, onder begeleiding van andere gasten. De tafels vormen een U, en wanneer ik eromheen loop ontdek ik mijn voornaam, lettertype Vivaldi, op een visitekaartje dat op een plastic bekertje is gespeld. De slinger die hartelijk gefeliciteerd zegt mist een paar letters. Ik kijk om me heen, waar zal ik eens gaan zitten.

Nico en ik maken een rondje door de zaal, ontwaren de zijvertrekken en vinden dan wat we zochten, de verzameling overgebleven tafels en stoelen, die een enkele sculptuur vormen. Vanaf die plek overzien we de zaal en het podium waarop de DJ stekkers inpluigt en zijn lichteffecten instelt.

Het eten wordt geserveerd, de ouders praten en de kinderen rennen rond de tafels in het te felle licht. Ze zeggen tikkie, grijpen elkaar beet en mijn vader zegt over twee minuten gaat de eerste janken. We horen boem en een van de ouders springt overeind. Wanneer het dessert wordt binnengebracht gaan de genodigden in de rij staan om hun stuk taart op hun kartonnen bordje te krijgen. Van het buffet zijn nog een paar gerechten over, een kwart Piëmontese salade, een stokoud vleeswarenbord waarop alleen nog wat augurkjes en het in olie badende karkas van een kip liggen.

Iemand heeft een glas water omgegooid en het papieren tafellaken is hier en daar gescheurd. De tafelloper is naar de filistijnen. De felgekleurde fantasieservetten

liggen verfrommeld tot bolletjes ergens aan de zijkant bij het gesneden brood en de cocktailprikkers van het voorgerecht. Aan het einde van een van de poten van de u zie ik mijn vader naar zijn borst gebaren, met een vinger naar rechtsboven op zijn trui wijzen, een cirkel draaien, de medaille, daar vertelt hij nu al een paar dagen over, de medaille van zijn werk. Ik hoor niet wat hij zegt, ik weet wat hij aldoor zegt, twintig jaar in dezelfde tent dat moet gevierd worden, nee heus 't is prima te doen, ik heb niks te klagen en vroeger toen ik nog bij Besnier werkte was het erger. Mama kijkt naar de lichten die over het parket zwiepen, de dj gebruikt zijn microfoon om te feliciteren, uit te nodigen en eraan te herinneren dat. Mijn vader ratelt over een week is de ceremonie, we eten in een kasteel, het geval dat je ziet wanneer je onze kant uit rijdt, pal tegenover de gendarmerie, je ziet het niet voor je? Hoe rij je dan? Mama zou wel willen dansen, ze heeft haar stoel naar de dansvloer gedraaid maar staat niet op. De dj herhaalt kom op mensen, kom op en mijn vader ziet zich gedwongen harder te praten. Hij gebaart met zijn handen, het belangrijkste is in elk geval dat. Ik versta niet wat erna komt. Zijn toehoorders knikken, zij hebben het wel meegekregen. Mijn vader produceert zijn van tevredenheid naar beneden krullende glimlach. Hij buigt naar voren om iets op te rapen en verdwijnt uit beeld. Mama wil nog steeds dansen maar ziet haar kans

nog niet schoon, de dj zegt dit is het laatste nummer en ze staat op maar nee, er moet geslowd worden. De stelletjes worden intiem.

Mama staat op van haar plek, loopt in de richting van onze papieren toren. We zijn ontdekt. Nico maakt zich klaar om te vluchten maar ik blijf waar ik ben. Mijn vader zit nog altijd voorovergebogen en ik weet niet wat het belangrijkste is, ik heb het einde van zijn zin niet gehoord. Mama is nu vlak bij me, het duurt misschien niet lang meer, ze heeft haar jas bij zich, ze heeft niet gedanst. Verderop komt mijn vader weer overeind, zijn tas tegen zich aan gedrukt.

Sinds een paar minuten wil niemand meer frietjes. De exemplaren die ik uit het vet heb gehaald, in de verwachting dat de vraag eindeloos zou zijn, liggen rustig te wachten in de bakken. Een keukenmedewerker loopt naar me toe en opent het doosje van een burger waarin het garnituur eenzaam en verschrompeld ligt te sidderen. Kijk, een unieke kans om dit te zien. Hij vertelt dat er elke dag wel iemand een burger zonder brood plus een los speeltje bestelt. De woorden die zijn mond verlaten zijn exact die van het bestelscherm.

Ik wil net mijn frietscheppen schoonmaken wanneer Chouchou me komt opzoeken. Sinds een paar dagen waart ze rond achter de counter, zegt steeds tegen iedereen dat er te weinig mankracht in de zaal is, dat de

situatie gecompliceerd is. Ze vertelt over haar laatste woordenwisseling met de Roma van de overkant. Die knul knalde het grietje tegen het bestelscherm, niet te geloven. Nee, ik kan niet meer, er moet versterking komen, dit gaat zo niet. Over het algemeen weet ik haar blik te mijden en dat is niet moeilijk, ik heb werk omhanden of vind wel iets te doen. Alleen zijn vandaag mijn koelkasten gevuld, hangen mijn mandjes rustig op hun plek, zijn alle friteuses gereinigd, heb ik zorgvuldig de randen afgeveegd en het rvs geboend. Ik kan niet ontsnappen naar de schoon te maken scheppen, voordat ik de gootsteen bereik verspert ze me de doorgang.

Ze zegt we hebben elkaar alweer een tijd niet gesproken, stelt me een paar vragen voordat ze een frietje uit een van de drie bakken pakt. Ik verwacht dat ze haar mondkapje laat zakken om het op te eten, ik heb al eerder collega's na een rush zien rondscharrelen, de overgebleven burgers in de gang van de drive zien opeten, voorovergebogen over zo'n bakje, klaar om het eten te verstoppen zodra er een manager verschijnt. Chouchou draait het frietje rond tussen haar vingers en breekt het doormidden, kijkt hoe haar wijsvinger en duim het hebben vermorzeld.

'Zie je schat, ze zijn niet goed die frietjes van jou. Ze zijn te oud, we zullen ze allemaal weg moeten gooien.'

De ceremonie is morgen en Jérôme weet al welk overhemd hij aandoet. Het hangt met de broek van zijn kostuum aan een knaapje. Vandaag heeft hij langer kunnen slapen omdat hij middagdienst heeft. Hij heeft met ons ontbeten, met zijn neus blokfluit gespeeld plus een liedje op zijn mondharmonica. Nico haalt de kammen tevoorschijn maar hij zegt ik ga over een uur weg, ik moet opschieten. In de fabriek moet hij zich nog omkleden in de kleedkamer, zijn badge opdoen, vijftien meter naar boven met de hoogwerker, weer naar beneden, lopen, lopen, een oproep afwachten.

Hij heeft tijd om wat te geinen met de collega's en dan komt de oproep, een ingreep aan de andere kant van de hal, iets met een beveiligingssysteem dat hij regelmatig moet repareren. Hij drukt een helm op zijn hoofd en verschuift de gehoorbescherming op zijn linkeroor. Het geluid van de persen onderweg maakt hem duizelig. Het regelmatige ritme van de machines lijkt samen te vallen met dat van zijn voetstappen. Hij zet steeds de ene veiligheidsschoen voor de andere, het voelt alsof ze tonnen wegen. Onderweg begroeten sommige jongens hem als ze daar de tijd voor hebben. Soms willen ze een praatje aanknopen maar Jérôme loopt door. Hoe sneller hij er is, hoe sneller hij weer terug kan naar het kantoor, een beetje op adem komen. Eindelijk komt hij bij de robot aan, hij onderzoekt hem en loopt een paar keer het beveiligingssysteem na. Hij begrijpt het niet.

‘Maar die beveiliging van je werkt.’

‘Uhuh hij werkt maar er ontbreekt een moer.’

‘Zit je me nou in de zeik te nemen?’

‘Hoezo?’

‘Je haalt me hierheen vanwege een moer? Dit heeft niks van doen met elektriciteit en de monteurs zitten tien meter verderop!’

‘Weet ik veel, ze zeiden dat ik iemand van onderhoud moest vragen!’

‘Om te beginnen weet je heel goed hoe ik heet, ik werk hier nu al drie maanden en die friet gooi ik niet weg. Ze zijn tien minuten oud, gooi jij ze weg als je wilt, maar ik doe het niet.’

Chouchou reageert niet. Ze draait haar hoofd weg alsof dit gesprek nooit heeft plaatsgevonden, alsof haar bevel verjaard is. Ze laat me achter met mijn slechte friet en keert terug naar de zaal maar niet zonder een medewerkster uit te foeteren. Je moet eerst de dienbladen doen! Iedereen weet wanneer je dat doet, dus waarom wil jij het maar niet onthouden? Chouchou heeft het nu op een ander voorzien.

Ik druk op een timer. De medewerkster van de drive glimlacht naar me omdat ze de friet van de bestelling nodig heeft. Ik weet dat ik morgen op dezelfde plek sta en bid in stilte dat ik hier ook overmorgen niet weg hoef en definitief verlost ben van de bediening. Zolang

de andere medewerkers me bij de friet zien staan associëren ze me daarmee, is dat mijn plek.

Aan de andere kant van de wand hoor ik mijn vader zijn stem verheffen. Moet je nagaan, we zijn het afvalputje. Mijn gezicht is op de fosforescerende sterren gericht. Mama zegt sst, mijn vader gaat door. Die vent begreep er niks van, de volgende keer bel ik niet zei hij tegen me. Ik dacht dat ik ging ontploffen.

Morgen heb ik les en ik had al twee uur moeten slapen. Ik begrijp niet waarom, maar ik wacht tot mijn vader terug is van zijn werk, ik doe het niet expres. Ik probeer eerder naar bed te gaan, mezelf ervan te overtuigen dat hij vast niet vanavond al thuiskomt, maar tot de deur open- en dichtgaat, tot ik de sleutels hoor rinkelen kan ik enkel een beetje soezen. Ik hoor mama opstaan, naar mijn vader toe lopen, die zijn schoenen uittrekt bij de voordeur, nee nee raak me niet aan, raak me niet aan, ik ben goor. Het antwoord volgt, ik kan je toch wel zoenen Jérôme, en de rest wordt overstemd door het geluid van de gootsteen, mijn vader wast zijn handen.

Daar in mijn bed ontspan ik mijn armen, benen, ik beeld me in dat ik languit in een gevechtstank lig, on-aantastbaar.

‘En de hoogwerker?’

Mama’s woorden komen naar boven en mijn vader

zucht. De wand van mijn kamer bestaat niet meer.

‘Die kan me geen reet schelen, dat is wel het minste van m’n problemen kan ik je zeggen. Ik kan een boel hebben maar dat heen en weer lopen niet te geloven. Ze drijven je lichamelijk tot het uiterste. Toch heb ik nooit gemeen gedaan, je moet me echt tot het uiterste drijven wil ik gemeen doen.’

Met mijn voorhoofd tegen het rvs verricht ik steeds dezelfde handelingen. Achter me is het oorlog, het wordt vanmiddag druk. De handen bevinden zich op dezelfde plekken, beginnen weer van voren af aan, alles gaat goed. De vingers omklemmen de plastic handvatten van de mandjes. De polsen draaien in dezelfde hoek als wanneer de friet in de bakken moet worden gekieperd. Ik strooi zout, schud, vouw een doosje open door er mijn duim onder te zetten en met mijn wijs- en middelvinger de bovenkant verder te openen. Ik krijg te horen dat dat niet de beste techniek is, ik krijg te horen je schept er te veel in, doe er minder friet in. Met mijn bovenlijf iets naar voren gedraaid, een gebogen rug, mijn voorhoofd tegen het rvs, steeds die handelingen.

Een vrouwelijke manager komt naast me staan zonder doosjes te pakken, zegt tegen me je hebt vanmiddag goed werk geleverd en ik antwoord nog anderhalve

minuut. Nog anderhalve minuut te gaan en op de monitor valt geen activiteit meer waar te nemen. De medewerkers in de zaal verdringen zich om de laatste dienbladen weg te brengen alvorens in een zwart gat te vallen. In de keuken heerst opluchting en in de zaal begint nu het ergste. Nog even en ik druk op de timer, gooi het laatste mandje leeg, boen de afdruk van mijn voorhoofd op het rvs weg en die van mijn vingers op de frietschep. Ik zou de koordjes van de plastic schort willen losrukken die ik een paar uur eerder heb vastgeknoopt, want na vijf uur ben ik niet meer zo van het ontwarren. Ik wacht tot iemand zegt het is goed zo je kunt gaan en nu al de flitsgeluiden van het klokapparaat, van medewerkers die uitklokken. Verderop zie ik Chouchou gaan zitten zoals dat in de zaal kan: ze maakt een tafeltje schoon, doet alsof ze er slecht bij kan en laat zich op het bankje zakken om beter te kunnen boenen. De medewerker met de headset komt om mijn diepgevroren friet heen drentelen met de microfoon om zijn nek en de restaurantmanager keert terug naar zijn burelen om het geld te tellen.

Daar klinkt de laatste friet, ik pak vast en haal omhoog. Mijn arm strekt zich uit, mijn polsen gaan op slot om de boel hoog en recht te houden en de klant in de zaal ziet me naar zijn tafel lopen, het water in de mond, zijn handen roerloos op het bankje. Ik laat het dienblad de daling naar zijn tafeltje inzetten, hopen

dat de pols het volhoudt. Het is gelukt en ik produceer een voor het blote oog onzichtbare glimlach. Ik sluit af met een lesje aan zijn adres uit wraak voor alle inspanning, laat alstublieft uw dienblad achter op het tafeltje als u klaar bent, dat is handiger voor ons, we moeten kunnen zien welke tafeltjes vies zijn. Het dienblad aan mijn andere pols begint zwaar te worden en ik laat de klant voor wat hij is, verderop wacht de volgende.

Achter de friet hou ik het mandje scheef zodat de olie in fijne druppeltjes weer in de bak valt en de restaurantmanager in mijn hoofd waarschuwt me. Olie is het kostbaarste wat we hier hebben, we gebruiken het zo lang mogelijk en morsen niets. De restaurantmanager steekt zijn lesje hoe vul ik de friteuse af en even is hij weer de medewerker die hij ooit was. Hij pakt de olieflacon, giet hem leeg met de onderkant op een mandje, kijk zie je je moet wachten tot er geen druppel meer in zit, daarna zet je hem in de cv-ruimte bij de vuilnisbakken. Ik ben helemaal onderop begonnen, zegt hij een paar keer. En ik vraag me af: beseffen de managers dat wel? Beseft Chouchou wel wanneer ze de broden uit de oven haalt dat ze van manager restaurantmanager kan worden en hoe dan? Wanneer de olie is uitgedruppeld wil ik het mandje laten hangen aan zijn haak, maar dat mislukt. Het schiet los en ik zie het ongeluk al gebeuren voordat het zich voordoet, het mandje valt terug in de olie en hopla ik terug naar het

werk als hostess. Nee, ik zie niets meer, de schermen hebben mijn brein afgestompt. Mijn arm schiet ervoor, ik voorkom dat het mandje terugvalt en het gloeiend hete ding knalt op mijn hand.

Een uur voordat we op pad gaan naar de ceremonie wil Jérôme zijn handen wassen. Hij vraagt aan Sylvie waar de nagelborstel is, daarna gaat hij aan de slag. De harde haren schuren langs de randen van de vingers, daar waar zich zwarte rouwranden hebben gevormd. Mijn vader schuurt maar de sporen zijn onuitwisbaar in zijn huid beland. Hij doet zijn uiterste best maar er komen alleen dode huidcellen los, het vuil blijft zitten en Jérôme jammert maar dat kan toch niet, dat kan toch niet. Hij wordt ongeduldig, we moeten gaan. Hij draait de kraan te woest open om de borstel af te spoelen waardoor hier en daar op zijn paarse overhemd een plens water belandt, hij droogt zich af met een badjas. Hij moet zijn schoenen nog poetsen maar hij krijgt zijn handen niet schoon. Jérôme wordt moe, alles wat hij gisteren heeft losgeschroefd, ingevet, alles wat hij heeft gerepareerd en nu de stigmata, gewoon niet uit te wissen. Hij loopt de badkamer uit op zoek naar Sylvie en zegt tegen haar ik kan er zo toch niet naartoe en Sylvie wrijft, gebogen over de wastafel, over Jérômes handen alsof ze een kledingstuk met een vlek zijn. Jérôme jammert ik ga het nooit redden om m'n schoenen te

poetsen en ik word er alleen maar viezer op, ik ben weerzinwekkend, ik kan er niet naartoe, ik moet een ander hemd aan, nee zo kan ik er niet naartoe, wat een ramp, wat een ramp. Sylvie gaat los op zijn handen maar Jérôme kijkt al weg alsof hij de moed daar, pal voor de wastafel, heeft opgegeven.

In het kantoor van de managers vragen ze me heb je hem wel gespoeld? Eerst denk ik dat ze het over mijn werkplek hebben, een poetsbeurt, waarna ik me realiseer dat ze mijn hand bedoelen. Ze voegen eraan toe we mogen je geen crème geven, dat is verboden, maar ga maar naar de kraan, dan geven we je een stel handschoenen.

Met mijn handen in de waterstraal zie ik de gebeurtenis weer voor me met mijn hand onder het mandje die daar niet hoorde te zijn. Even ben ik vergeten wat het fastfoodwerk me heeft geleerd: wat op de grond valt blijft liggen, wat op de grond valt is meteen vergeten, niets, onbruikbaar. Er floepte een handeling bij me uit, die waarmee je opvangt wat wegglijpt en wil vallen. Het gereedschap dat hand heet kwam tussenbeide.

Wanneer Jérôme het restaurant binnenstapt staan de bazen al klaar, samen aan het tafeleind, met hun handen op de gekozen rugleuningen. Aan de overkant praten de collega's over het volgende visuitje, de kosten om

deel te nemen, we zullen ons ditmaal eerder moeten aanmelden. Ze hebben het over de reisjes van de ondernemingsraad, het is me gelukt om dit jaar Senegal te krijgen, ik heb ernaast gegrepen, 't is steeds hetzelfde liedje. Jérôme hangt zijn jasje over zijn stoel, neemt de laatste petitfour en een baas heft zijn glas. Na het applaus komt het eten.

Jérôme peinst wat hij erover zal vertellen bij thuiskomst. Eerst beschrijft hij de zware gordijnen, het oude parket, de dikke servetten. Hij gebruikt dat bijvoeglijke naamwoord, het was chic, nee heus ze hebben ons niet genaaid. Dan loopt hij vooruit op onze vragen: ik heb vis gegeten. Jérôme voegt eraan toe dat het een enorme vis was, met arabesken die met saus op het gerecht waren getekend, ronde ogen en gouden schubben, de graten die zich duidelijk aftekenden, ik heb er geen enkele van binnengekregen, zo netjes was het bereid. Verder zou hij het niet weten, hij herhaalt ik weet het verder niet echt, misschien was het rode poon, hij was in elk geval enorm.

Wanneer de maaltijd ten einde loopt, de bazen de klamme handen van de werknemers schudden, is Jérôme niet meer bang om met lege handen naar huis te gaan, ook al heeft hij niet eens het doosje van een medaille om te laten zien. Hij is gerustgesteld, hij weet wat hij gaat zeggen.

In de drive

‘Weet je zeker dat er niemand is? Ik wil liever niemand tot last zijn.’

‘Nee, er is niemand, ze zijn op hun werk.’

‘Alle twee?’

‘M’n moeder is op school, m’n vader op z’n kantoor. Wanneer we er zijn zal ik kijken of er een auto op de oprit staat en dan weet jij het ook.’

‘Als er een auto staat gaan we weer?’

‘Niet per se. Dan vraag ik ze of je mag binnenkomen.’

‘Ik wil niemand tot last zijn.’

Ik loop op de stoep en voor een grijs hek pakt Paul mijn hand vast. We zijn er. Even was ik vergeten waarom we hier liepen. Aan de loopdeur hangt een brievenbus en daaronder is zijn achternaam zichtbaar. De letters zijn niet op een stukje papier geschreven maar in een keurig lettertype getikt. Paul wringt zich in allerlei bochten om door de horizontale spleet in de schutting te kijken. Zie je nou wel, er is niemand. Wanneer

ik omhoogkijk zie ik nog net de punt van een dak met roodbruine dakpannen zoals in het zuiden.

‘Waar sta jij vanmiddag?’

Mijn glimlach antwoordt namens mij. Met mijn hand in een handschoen zet ik koers naar de beloning, de bonus: booth twee van de drive. De restaurantmanager geeft me een schouderklopje, ik ben zijn favoriet, zijn strijder. Hij herhaalt nog maar eens: kijk uit dat je niets over het hoofd ziet, en ik knik. Vanmiddag speel ik om mijn plek voor de komende weken. Terwijl een andere medewerker met een headset de bestellingen opneemt, controleert de medewerker van booth twee in z'n eentje alle stappen naar een complete bestelling, drankjes, toetjes, frietjes en het vullen van de zak. Het contact met de klant is beperkt. Je hoeft alleen een raampje open te doen, de bestelling aan te reiken en het raampje weer dicht te doen, met daarbij een vriendelijk woord van jou en een bedankje van de klant. Alle oudgedienden en degenen die extra uren draaien hebben recht op een vaste plek daar. De anderen moeten erom vechten of zodanig gewond zijn dat ze niet tot andere activiteiten in staat worden geacht. In de drive raken je handen niet beschadigd.

De drankentap vult de eerste bekers, ik pak een zak en maak die met een strakke beweging rechthoekig. Ik juich in stilte om het toegepaste geweld, de zenuwen

functioneren prima. Ik maak de ijsjes, de drank loopt, ik doe er servetten bij, sausjes. Het warme eten ontbreekt nog, een medewerker zet het op mijn tafel, hij zegt de eerste! en daar gaan we dan. Een andere bestelling komt binnen, geen tijd voor. Ik controleer het warme eten, de sausjes, ik voeg een extra portie toe en doe het raampje open.

Een frisse bries schiet naar binnen, mijn voorraadje servetten waait op. Goiedag, kijk dit is voor u. Ik ben altijd bang dat de klant misgrijpt en de tas op de grond naast de auto knalt, ik laat pas los wanneer de ander duidelijk beetheeft. Bedankt, nog een prettige dag, tot ziens, veel succes. Ik ben vier seconden tevreden en vouw dan een nieuwe tas open, servetten sausjes. Een paar medewerksters proberen zich ertegenaan te bemoeien in de hoop weer op deze plek te belanden, een wit voetje te halen. *Ze zeggen heb je je ijs al? Zal ik je ijs maken?* Ik antwoord nee dat kan ik zelf wel. De medewerkster is al naar het apparaat gerend. Bij de volgende bestelling begin ik met de ijsjes. *Heb je je ijsjes al? Ja. Allemaal? De ijsjes voor de volgende vijf bestellingen staan klaar, jammer dan als ze warm worden.* Ik wil solo over de eindstreep gaan. De rivale geeft niet op, vraagt of ik wel de donut van de vierde bestelling heb en ik ga die bliksemsnel pakken, maak mijn espresso's al voordat ze verderop bij de headset zijn betaald. De klant heeft nog maar net via het oortje van

mijn collega een gewone koffie gezegd of de beker is al halfvol. De vijf zakken staan voor mijn neus, klaar om te worden aangevuld met het warme eten, niemand kan me stoppen.

De restaurantmanager vraagt hoe het gaat, ik jubel. Ik duw de anderen opzij, een medewerkster begint een tas voor een bestelling open te vouwen en ik trek hem uit haar handen, ik zeg sorry zoals je oprotten zou sissen. Terwijl ik mijn tas terugpak drukt een of andere trut de deksels op mijn drankjes, ik wil haar in de sausjesdozen duwen, ik zeg tegen haar ik kan het prima alleen af weet je. Ik ga zelfs de burgers uit de OAT halen voordat ze ze bij me langsbrengen en zorg er ondertussen voor dat niemand van de gelegenheid misbruik maakt om een schoonmaakdoekje over mijn werkplek te halen.

Chouchou slentert op me af, opent met ik heb de boel flink onder druk gezet om je hier te krijgen weet je. Ik kijk haar niet aan, we zitten niet meer op hetzelfde niveau, ik heb promotie gemaakt. Ik zet de hendel van de ijsmachine om, die begint te sidderen, elk moment kan losbarsten, Chouchou de mond snoert. Dan doe ik het raampje open, reik de bestelling aan maar wanneer ik me omdraai kijkt de restaurantmanager me met opgetrokken wenkbrauwen aan, een zak warm eten in zijn hand. ‘Ben je de vier friet van je bestelling misschien vergeten?’

Paul tikt met zijn rechterhand een code in om het hek te openen, schermt de cijfers met zijn linkerhand af uit gewoonte, zegt hij, dat doe ik uit gewoonte. Hij duwt het hek open en mijn voeten betreden een met stenen geplaveid pad. Een aangeharkt tuintje krijgt links en rechts de kans om zijn ding te doen. Mensen hebben betaald gekregen om er een fontein te installeren, een boog en hier klimplanten en spotjes die aangaan zodra het donker wordt. Toch heb ik alleen oog voor het huis in het midden, de grote ramen, de gordijnen van wit linnen. Ze zijn van linnen dat kan niet anders. Het bordes is van wat zal het zijn, marmer of tegels, chique tegels, zalmkleurige tegels en ze zijn een beetje glad. Er is een leuning, ze wisten van tevoren dat het glad zou worden, ze hebben gezegd als het regent wordt het glad en ze hadden een oplossing en ze hadden de middelen. De gordijnen op de eerste etage zijn doorschijnend maar schermen het interieur af. De muren zijn vlekkeloos, naast de voordeur hangt een lantaarn aan een haak, alleen voor de sier, geen peertje erin.

Op de drempel aanbeland, vijf treden boven de grond, draai ik me om. Witte kiezels markeren een oprit rechts van me, geen gore keien. De kiezels zijn schoon, sommige zijn lichtjes gekleurd, roze accenten. De kiezels hebben geen last van passerende auto's. Ze gaan vanzelf opzij zonder dat vreselijke geluid van weggedrukt grind te maken. Aan weerskanten van het hek bevin-

den zich detectoren met rode ledjes die nooit uitgaan. Kom je? Op de koningsblauwe deur prijkt een goudkleurige klopper. Hij hangt voor mij op neushoogte, midden voor mijn gezicht. Paul bevoelt een achterzak van zijn spijkerbroek en haalt zijn sleutel tevoorschijn, draait hem twee keer om in het slot en duwt met een schouder tegen de deur, droge klik, insluiting. Even blijft mijn hand op de trapleuning liggen, kom je? Ik besluit mijn voeten op de grote deurmat te zetten. Hij doet de deur achter me dicht.

Al snel lijsten met foto's van het gezin aan het strand, een sleutelkastje van gelakt hout aan de muur waarin hij de zijne ophangt, een inbouwkast, twee deuren, de eerste staat op een kier en daarachter witte stoffen bakjes, etiketten met daaromheen een metalen rand, paracetamol, homeopathie. Je kunt je schoenen uittrekken als je wilt. Een metalen krukje onder bij de kast, wandkapstokken en losse haken, een houten tafeltje, sleutelbakje, een paar elastiekjes, een spiegel met een transparante rand. Ik trek aan de grote strik van mijn schoen, wil je iets drinken? Klantenkaarten van firma's die ik niet ken, een doktersrecept. Ik werp er een blik op, wat voor problemen kunnen ze hebben? Ik weet niet wat er in de koelkast staat, maar we zullen zien. Ik kijk weer voor me. Of je wat wilt drinken, zei ik. Het is tien uur, we moeten opschieten. Snel een glas water dan maar.

De restaurantmanager buigt zich naar een medewerkster toe, mompelt in haar oor ga even helpen bij booth twee, ze hebben hulp nodig. Ze komt mijn friet klaarzetten, duwt haar lepeltjes in mijn ijsjes, vouwt mijn zakken open, heb je de servetten erbij gedaan? En ik heb de kracht niet meer om te weigeren. Ik bied de restaurantmanager mijn verontschuldigingen aan, sorry, sorry Antoine. Ik heb het verkloot, ik ben niemand's favoriet meer. Chouchou met haar knotje loopt langs me heen en ik weet dat ze morgen de boel flink onder druk zal zetten om me in de bediening te krijgen.

Kamer links, elke muur heeft ramen. In het midden een grote houten tafel, keuken met inbouwapparatuur, vuilnisbak die opengaat als je erlangs loopt. We hebben eventueel guavesap. Deur met ruit die uitkomt in een serre, een trapje dat naar de tuin voert, Australische herder. Tenzij je liever gewoon water hebt. Enorme vitrinekast, soort kaptafel, hoe noem je zoiets. Grote spiegel, foto's achter de lijst geschoven, even hoge stapeltjes papieren. We hebben eventueel guavesap. Waarom niet. Hoe houden ze hun witte tegelvloer schoon? We moeten opschieten. Ze zullen wel een goeie stofzuiger hebben. Ik hou van je weet je. Hij zet een glas voor me neer. Saffraankleurig kleed met geometrische motieven, ik hou ook van jou. Eenvoudige vaas, een paar bloemen erin, ze leven nog, dressoir achter de deur,

wat zullen ze daar dan in bewaren, nog meer papieren, etiketten, ik kan niet zien wat erop staat. Hoe vind je het? Mooi. Nee maar ik heb het over het guavesap, ik vind dat het naar aarde smaakt.

Een deur valt dicht, ik schrik op. Hij zegt dat is de tocht en ik zet het glas in de gootsteen. Aan de deur van de koelkast hangen nog meer doktersrecepten achter magneetjes, nog weer andere foto's, een zwik visitekaartjes. Je kunt je glas in de afwasmachine zetten. De hond blaft en wanneer ik bij de glazen deur ben om naar hem toe te lopen zie ik in de tuin nog een huis, een huis achter het huis, dus twee huizen, een aan de voorkant, een aan de achterkant. Grote glazen deur in de gevel van het tweede huis, tenzij het gewoon een bijgebouw van het eerste is en geen huis op zich? Of een schuur, een werkatelier? Achter de glazen deur ontwaar ik een hometrainer, het is toch echt een huis, een tuinhuis, geen hut.

‘Het huis is voor de gasten.’

‘Hebben jullie geen slaapbank?’

Weer valt een deur dicht. We moeten onderhand gaan, het is een kwartier lopen naar school. Ik werp een blik op de klok, het is half, kom. Ik beland in een woonkamer en hij zegt dit is de woonkamer. Links een witte trap naar de bovenverdiepingen en daarnaast drie deuren, het zoveelste nutteloze tafeltje, een spiegel in een vergulde lijst, wat een nepzooi, zooi die

de boel belazert, echte zooli zit onder het stof en de pluisjes. Qua zooli snappen ze er niks van. Een paar tijdschriften, een bureau, imposante meubels, een bijzondere staande lamp met een heel aantal witte blaadjes rondom het peertje, dat peertje daar zien we niks van mooi is dat. Hoogpolig tapijt, fauteuils, leren bank, verzameling afstandsbedieningen op de eiken salontafel, een voor de tv, vier voor de andere apparaten. Ik weet zeker dat ze allemaal volle batterijen hebben. Flatscreen, homecinema. Hij zegt het. Het is vijf over half en hij zegt dat is de homecinema van m'n vader. Ik kijk hem verbluft aan.

‘Neem me niet kwalijk?’

‘Dat ernaast is het dvd-meubel en dat daar de homecinema van m'n vader.’

‘Waarom zeg je dat?’

‘Ik weet het niet, ik dacht dat je dat interessant zou vinden.’

‘Waarom zou ik de homecinema van je vader interessant vinden? Ik weet niet eens wat het is.’

‘Nou ja ik leid je rond, dat doe je tijdens een rondleiding.’

‘Dacht je dat ik hem zou willen kopen of zo?’

‘Nee, ik weet niet, ik wilde je gewoon laten zien waar ik woon, ik had niet verwacht dat het lastig zou worden.’

‘Wat doe je nou moeilijk?’

Paul mompelt wat, hij pulkt aan een stukje huid bij een schram op zijn handpalm en laat zijn andere hand op de bank zakken. Het leer is brokkelig, synthetische witte schilfertjes dwarrelen op het tapijt. Buiten toetert een auto. De gordijnen zijn niet van linnen.

Voor de derde keer valt een deur dicht en op de eerste verdieping zijn voetstappen te horen, iemand loopt de trap af. Kom, hij pakt mijn hand vast, die in aanraking komt met de schrammen op zijn palm, we moeten nu weg. We lopen de hal in, strandfoto, haren die verstrikt zijn in elastiekjes, memo, afspraak met het ziekenhuis. Ik trek mijn schoenen omhoog aan hun veters, knijp mijn vuist dicht. In de keuken botst een vlieg tegen een van de ramen, de koelkast is te lawaaiig, hoe is die vlieg hier binnengekomen? Het huis om me heen lijkt te krimpen als een pompoen in de lente en vanaf de trap klinkt een stem, iemand zegt ben jij dat? Hij duwt de deur naar de serre open, hij zegt we komen later weer terug. De Australische herder kwispelt en in de serre ruikt het lekker, het ruikt er niet muf of naar de hond, het ruikt naar iets synthetisch, vanille, zeep en ik krijg een hekel aan ze. Hij duwt de deur achter me dicht en ik ren weg over de witte kiezels, die vies worden waar ik mijn voeten neerzet.

Wanneer de Italiaanse claxon klinkt besluit ik te vertrekken. Het klokapparaat vertelt me dat het al laat is. In de kleedkamer aangekomen ga ik zitten met mijn voeten in een plasje dweilwater. In een van de lockers gaat een telefoon af maar er is niemand om op te nemen, het klinkt wanhopig. Ik trek mijn uniform uit en denk terug aan de laatste uren in de drive. Het tempo loopt op, de medewerksters ontluchten hun werkplek, alles valt uit mijn handen en ik vang niets op. Op het moment dat ik een stapel papieren servetten laat omvallen komt Laura aangelopen.

‘Wat ben je aan het klooiën, je zakken met warm eten zitten niet goed dicht en je handelt de klanten te traag af, dat kan zo toch niet. Kijk naar mij.’

Laura doet het raampje open met een zak in haar hand. ‘Goeiedag, alstublieft, tot ziens. Zie je? Verder niks. Ik maak je zakken klaar, jij geeft alleen maar aan, je loopt hopeloos achter.’

‘Merci.’

Het ‘27 more pending’ op het frietscherm kondigt een eindeloze rush aan. Mijn shift is officieel voorbij maar iedereen kijkt een andere kant uit, negeert me en ik blijf maar hopen: mag ik nu naar huis? Er gaan vijf, twintig, dertig minuten voorbij. Ze zijn me vergeten, daar in de eindeloze drukte.

Op de keukentafel groeien stapels dvd's, tekenfilms voor kinderen, actiefilms en comedy's door elkaar. Terwijl Pauls moeder ze op de tafel legt ben ik een verdieping hoger misschien aan het vrijen. Zijn moeder roept ons en Pauls riem raakt rammelend het parket hij vloekt shit shit, net als ik. In de woonkamer legt ze ons haar plan uit, ze wil het dvd-meubel daar weg hebben, door de achterdeur naar buiten en dan hup naar beneden. Pak jij een kant vast zegt ze, ik pak de andere en Paul zegt tegen me jij pakt de rechterpoot vast en ik de linker. We verplaatsen ons met meubel en al van de woonkamer naar de keuken en moeten daarna tien treden omlaag, die van de serre. Bij elke stap omlaag maken we grappen. Pauls moeder kijkt continu gespannen, ze zegt het lukt niet, dit gaat niet lukken. Mijn vingers zijn glad, ik laat niet los en we dalen steeds verder af, van de tweede naar de derde tree, we komen er wel, maar waar blijven de dvd's nadat we het meubel in de tuin hebben gezet, nu in de woonkamer die lege plek is ontstaan tussen de homecinema van zijn vader en de staande lamp in de vorm van een gekreukte bloem?

Met die hele rush heb ik niks te maken, ik wil vertrekken en dat laat ik een collega weten in de hoop dat ze toestemming geeft, maar ze spert haar ogen open. Je gaat nou toch zeker niet weg, dan verknal je het voor

iedereen. Het team redt het nu al maar net. Ik werp tegen dat ik al een uur geleden had mogen vertrekken en haar zwijgen vertaal ik als en ik al twee uur geleden, wat wil je nou dat ik zeg. Ze vervolgt als jij vertrekt moet ik hier met m'n headset bestellingen opnemen én klaarmaken. Ze is mijn vraag voor, zij die er prat op gaat dat ze in een van de beste restaurants van de keten heeft gewerkt, met het op vier na hoogste rendement. Soms kijken de nieuwkomers haar dromerig aan, smeken ze of ze erover wil vertellen, hoe is het daar? Daar is het anders dan hier, zoveel is zeker. Ze beantwoordt de vraag die ik niet heb gesteld terwijl ze in de verte loert, bang dat een manager ons opmerkt, ze houdt de boel goed in de gaten met die typische alertheid van haar. 'Vanavond wordt er tot het eind van de rush niemand afgelost.'

Pauls moeder volgt onze vorderingen, kleine stapjes kleine stapjes roepen we steeds, volgens mij heeft ze een hekel aan me omdat ik mijn T-shirt binnenste-buiten aanheb. Ze draagt een bloemetjesblouse en een zonnebril. Haar huid is gebronsd, wanneer ze met haar hand door haar haar gaat en haar ring erin blijft vastzitten doet ze die af en legt hem op de bar in de keuken, midden tussen haar andere sieraden. Pauls moeder roept vaak dat we ons geen zorgen hoeven te maken, dat alles op rolletjes loopt maar ze heeft meer kraaien-

pootjes dan mijn vader. Steeds wanneer we even stoppen slaat ze ons zwijgend gade.

Bij de vijfde trede zegt ze tegen me laat maar los, 't is de moeite niet, 't is te veel gedoe, laat maar los. Het meubel valt dan naar beneden, vervolgt ze, en ik breng het naar de stort. Paul stopt, zegt het komt goed, we redden het wel. Zijn moeder schudt het hoofd, nee nee jullie moeten hem laten vallen, woorden die kant noch wal raken. Het dvd-meubel ruikt nieuw, mijn vingers zitten eraan vastgekleefd. Paul stapt van de zesde tree, de Australische herder volgt onze bewegingen nieuwsgierig van achter de glazen deur. Mijn polsen doen pijn maar ik hou het meubel in bedwang, met alles wat ik in me heb. Zal mijn vader het meenemen van de stort? Als hij het mee naar huis neemt zet hij het naast de kinderwagens in de garage, hij boent het met een speciaal product, ik heb het meegepikt uit de fabriek, ze keilen er veel van weg, wat ook voor de accu's geldt, je moet niet rondbazuinen dat we het meenemen maar het ligt hoe dan ook in de vuilnisbak dus is het voor ons. Volgens gaat mijn vader iedereen van de familie erover vertellen, diegene had er waarschijnlijk tabak van, hij ging verhuizen, tegenwoordig gooien ze de gekste dingen weg. Er zal vast een scharnier naar de bliksem zijn, zal een neef tegenwerpen, ergens een scheur zitten, maar nee, we hebben ons suf gezocht maar het meubel was nieuw, er zat zeg maar geen adder onder het gras.

In de kleedkamer is het weer stil nadat het pilalarm van de dertig medewerksterstelefoons beurtelings is afgegaan om hun door de keten in slaap gesukkeld te heugen op te frissen. Je moet op een knop drukken om de deur te openen en buiten regent het. Onder het afdak praten de medewerkers na over de '27 *more pending*', ze staan erbij alsof ze een veldslag hebben verloren. Iets verderop is een woonwagenkamp opgeslagen naast een winkelstrip die te goed verlicht is voor dit tijdstip. De auto staat nog op dezelfde plek, het portier ploft dicht en dan niets meer.

Ik trek de zak open, de frisdrank is uit de beker gevlogen. Ik probeer nog iets van mijn maaltijd te redden maar het is te laat. Ik stop het eten dan maar doorweekt in mijn mond en Radio Béton meldt dat het middernacht is. Ik veeg mijn vingers af aan de papieren zak, kijk naar het afval op de rijdersstoel en krijg zin om het afval dat ik na het werk produceer nooit meer op te ruimen. Een paar palmbomen wiegen in de regen. Verderop is een fiets midden op het gras van een rotonde gestrand, het wiel draait rond, de berijder zit een paar meter verderop. Steeds wanneer zijn gezicht wordt beschreven door de koplampen van de auto's doet hij een arm omhoog om te voorkomen dat hij wordt verblind.

Ik laat de handrem zakken. Het rechterknipperlicht werkt niet meer, ik verlaat de parkeerplaats tegen de rijrichting in, Radio Béton meldt dat we er even uit-

gaan en dan. Ik schakel naar de derde versnelling. Ik weet niet meer of ik mijn handen heb gewassen. Na een paar meter trek ik het mondkapje af dat nog onder mijn kin hing.

We zetten het meubel op de zevende trede en Pauls moeder roept zo kan ie wel weer, laat los! Laat los! Ze heeft haar zonnebril afgedaan, hij hangt aan de v-hals van haar blouse en ze slaat haar handen voor haar gezicht. Paul geeft het op en doet zwijgend een stap achteruit, zodat alleen mijn vingers het ding nog tegenhouden, ze trekken wit weg. Paul kijkt me aan en zegt Claire stop nu maar, je kunt hem niet in je eentje houden, je moet loslaten. Pauls langwerpige gezicht met zijn kastanjebruine ogen is net zo gebronsd als dat van zijn moeder maar dankzij zijn beugel maakt het niet zo'n gesloten indruk. De slotjes van de beugel dwingen zijn mond een beetje open, hij krabt met de geschaafde hand in zijn nek. Zijn moeder staat in de keuken bij de dvd's, ze hoort ons niet. Een paar keer zegt ze dat kan toch niet maar dat kan toch niet, haar vingers grijpen in elkaar alsof ze bidt, haar onderarmen leunen op het tafelblad. Haar ring ligt nog steeds op de bar, de afwas-machine is nog niet uitgedraaid, de hond is verdwenen.

Het dvd-meubel blijft midden op de trap tussen twee treden hangen en Pauls moeder barst in snikken uit. Verdomme waarom is alles zo ingewikkeld? Ik kan niet

meer, ik kan niet meer. Paul wil naar haar toe maar het dvd-meubel van zijn vader staat midden op de trap de doorgang te versperren. Er is één oplossing maar Paul zegt niets. Zijn blik valt voor de laatste keer op de zorgvuldig dichtgetapete deurtjes van het meubel. Mijn vingers ontspannen zich steeds meer. Paul stapt zwijgend verder naar achteren en het meubel schuift over de treden naar beneden, valt voorover, maakt een draai, de zijkanten vertonen strepen van de leuning en het knalt onderaan de trap tegen de grond.

Mijn vader heeft zijn nieuwe werkoverall mee naar huis genomen op de avond dat ik voor het weekend terugkwam van het internaat. Zoiets zien jullie niet snel weer, grijp je kans, poepies. Hij haalt hem uit de plastic verpakking, legt hem zorgvuldig uit alsof het een kostbare jurk in vloiepapier is en wij worden zijn mannequins. Mama pakt het toestel om ons op de foto te zetten. Ze zegt lach eens en ik doe mijn mond dicht, ik laat mijn tanden verdwijnen als blijk van al mijn inspanningen, mijn serieuze werkhouding, concentratie. Met beide handen in de zij, mijn kin enigszins naar beneden sta ik stoïcijns voor de bank, die voor de gelegenheid ontdaan is van alle troep. Mama zegt kijk naar mij en ik staar naar mijn vader achter de lens. Ik

staar naar mijn vader alsof ik wil doordringen tot in zijn geest, heel even hem wil zijn, een dood konijn in een desktopcomputer wil verstoppen en elke dag alle voorzorgsmaatregelen wil afvinken om storingen te voorkomen en geruisloos de normale werking te garanderen.

Ik denk dat mijn vader me niet ziet, dat hij met zijn gedachten elders is maar ik hou mijn pose vast, mama lacht, mijn tenen krullen in de veiligheidsschoenen. Ik wil net zeggen dat ik een punt achter mijn toneelstukje zet wanneer mijn vader opstaat en naar me toe loopt. Zonder iets te zeggen zet hij zijn veiligheidshelm op mijn hoofd. Ik kijk nog altijd dezelfde kant uit, naar de plek waar mijn vader zich bevond. De helm volstaat niet. Ik wil zijn personage nog beter doorgronden. Hij heeft me gekroond maar hiermee red ik het niet.

De volgende dag zie ik mijn vader niet het appartement uit lopen, de kou tegemoet, en in de auto tegen zichzelf zeggen het was een leuk weekend. Ik hoef hem niet te zien, de kou trok onder de deur van mijn kamer door. Tijdens het ontbijt ruik ik zijn luchtje rondom de tafel. Hij heeft zijn kom niet opgeruimd.

‘Da’s een complete camping daar tegenover jullie drive!’

Ik zie dat mijn collega haar schouders ophaalt. Een paar meter verderop, aan de counter, maak ik de bestellingen voor de koeriers klaar. Hun fietsen, hun scooters

staan her en der bij de drive geparkeerd. Ze zitten op klapstoeltjes met hun kubusvormige schoudertas aan hun voeten. Ze zetten muziek op, hoe meer ruimte tussen de bestellingen, hoe harder. Ze wachten tot ik het tweede raam opendoe en het nummer van de voltooide bestelling roep. Het nummer doet er niet veel toe, ze komen allemaal aanzetten en een bezorger zegt tegen de anderen die is van mij, die is van mij, BB39 is van mij. Hij komt hem afhalen. Ik zeg veel succes, vaak zeggen we het tegelijkertijd.

Soms komt niemand opdagen als ik roep en dan zet ik de zak op de vensterbank en loop terug naar de counter. Soms wordt een bezorger kwaad en moet ik hem geruststellen, je bestelling is wel degelijk in de maak, ze zijn allemaal in de maak! Ik zeg dan ik sta niet zelf in de keuken, je zult dus nog even geduld moeten hebben. Nee ACO3 is nog niet klaar, jullie beweren allemaal dat je al een halfuur wacht, maar op mijn scherm staat driehonderd seconden, dus effe dimmen. Heb je je bestelnummer? Dat het geplakt zit op je brommer aan de overkant van de rijbaan is niet mijn probleem. Geen nummer geen bestelling, zegt de directie, ik vind dit ook niet leuk.

Op een dag hoor ik een collega het nummer rustig uitspreken, zonder te brullen, en toch melden de bezorgers zich. Wanneer ik aan de beurt ben schreeuw ik, ik kan niet anders, ik zeg DP24 alsof ik het appèl

afneem. Een bezorger meldt zich, ik zeg hallo, DP24? De bezorger zegt hallo, hij laat me zijn telefoon zien, ik lees DP24, ik zeg bedankt en DP24 start zijn scooter. Zijn gps zegt rij rechtdoor.

‘Zijn die er elke dag?’

‘Ja, ze wachten op hun bestellingen. Die geven we aan via een ander raam.’

‘Hoeveel verdient een fietskoerier ongeveer?’

‘Vreselijk weinig, eerlijk gezegd, niet veel.’

‘Dat dacht ik al, het is slavernij. Zelfs jullie, het is een lachertje, het spijt me maar het is een lachertje.’

De klant neemt zijn zak aan, laat zijn handrem zakken en rijdt weg. Volgens het scherm heeft iemand online vijftienvintig porties ketchup besteld. Ik tel ze en laat ze meteen in een zak vallen tot iemand op het raam klopt. Mijn collega is vertrokken dus schuif ik het maar open en sta oog in oog met een kind in een te groot t-shirt dat om een gratis zakje pinda's en een glas water vraagt.

Jérôme scant zijn badge om tien voor vijf en loopt naar zijn collega's om de afgelopen nacht door te nemen. Hij hoort over een elektrische storing bij een robot maar niks heftigs, en de rest van de dag zal het alleen maar regulier onderhoud zijn. Jérôme vergezelt zijn collega's van de nachtdienst naar het klokapparaat, tot de volgende keer makkers. Ze lachen, praten over de medail-

le, die eindelijk geperst is en die ze over een paar dagen kunnen vasthouden. De drie mannen in het rood lopen met hun helm in de hand naar de kleedkamer en Jérôme volgt hen wezenloos, te moe.

Zijn collega van de ochtend op zijn beurt is al bezig met een pers. Jérôme loopt naar de robot, een kwartier, daar klaagt hij altijd het meeste over, de afstanden. Constant door de fabriek sjouwen op te zware schoenen, werken binnen een veiligheidszone met kabaal pal in je oren, beukende persen, hij kent niets wat ermee te vergelijken valt. Hij is meer beducht voor dit soort vermoeienissen dan voor een concreet gevaar, waarvan hij direct de impact kan inschatten. De vermoeienissen kruipen onder zijn huid, hij wordt er gek van, hij kan het niet anders omschrijven, en niemand kan het toch begrijpen. De anderen verwachten het gevaar uit een andere hoek, altijd uit een andere hoek.

Voor de storing met de robot moet je het onderdeel te pakken zien te krijgen, het vervangen, de boel herstarten, zo goed en zo kwaad als het gaat oplappen, het ene uiteinde aan het andere koppelen. Jérôme heeft pijn aan zijn voeten. Hij moet denken aan de hoogwerker van afgelopen week, die was op vijftien meter hoogte blijven hangen en de twee collega's in het bakje hadden elkaar aangekeken. Ze waren met z'n tweeën omhooggegaan zonder dat iemand onderaan de boel in de gaten hield, en nu kon niemand ze handmatig naar

beneden halen omdat niemand ze kon horen roepen. Vijftien meter en de twee collega's hadden elkaar aangekeken, we kunnen alleen maar springen, Jéjé. Dus toen zijn ze maar tegelijkertijd gaan staan springen in de hoop dat de hoogwerker stukje bij beetje zou dalen, in de hoop dat hij de twee mannen in het rood omlaag zou brengen zonder dat het ding brak, waar ze bang voor waren, hoe groot is de kans dat het ding breekt?

Jérôme heeft de twee uiteinden in zijn hand, veegt zijn voorhoofd af, hij is geen bom onklaar aan het maken, hij is niet gestrest, hij heeft het koud en het zweet loopt over zijn voorhoofd, van de koorts. Hij zegt tegen zichzelf dat hij vast kou heeft gevat en meteen daarna ben je niet vergeten de stroom eraf te halen? Zoals wanneer je een lamp vervangt, eerst het licht uitdoen, ben je het niet vergeten? Hij denkt aan de kompaan die zijn trouwring niet had afgedaan en zijn vinger in één ruk kwijtraakte, aan degene die zijn benen verpletterd zag worden door een pers. De stroom begint te lopen, 220 volt, dwars door de kabels en het lichaam van Jérôme, de kring is eindelijk weer gesloten.

‘Kan me geen ruk schelen dat ie z'n bestelling niet krijgt. Op een gegeven moment, als ze niet kunnen lezen en zich vergissen, da's niet mijn fout, ik doe hem niet opnieuw! M'n collega heeft het nummer geroepen. Niemand heeft zich gemeld. Ze heeft de bestelling voor

het raam gezet en als de verkeerde hem heeft meegenomen kan me dat geen ruk schelen, ze zoeken het maar uit! Als ik hem niet opnieuw doe, doet niemand hem opnieuw, als je dat maar weet! Nee, het is klaar! Jaja, ga maar fijn dreigen, kan me geen ruk schelen, ik doe hem niet opnieuw! Vraag het geld maar terug via de website, vraag daar maar het geld van je klant terug maar je krijgt geen nieuwe bestelling!’

Caro gebaart naar het raam. Ik had hetzelfde kunnen zeggen en misschien ben ik zelfs wel degene die daar bij het raam zit te schelden, ik, het valse kring met het parse haar. Ik raak de brace aan die ik sinds de echo om mijn pols heb. De monitor had zwarte vloeistof in mijn pols laten zien, cola, een medewerkster had bij het klokapparaat opgemerkt heb jij ook een ei in je pols? Ik heb er net zo een, al twee jaar. Caro gebaart wild met haar armen, ze weet zich gesterkt door het raam, dat ze dicht kan doen, maar de koerier zegt dat hij haar na het werk gaat opwachten, je zult het wel zien, trut. Verderop, aan het andere raam, klaagt een klant over de wachttijd en een vrouwelijke collega kaatst terug dat ze niet in de keuken staat, dat het niet haar verantwoordelijkheid is. De klant foetert, overtuigd van zijn rechten: je gaat niet in discussie, je biedt je excuses aan en verder niets, klant is koning. Dan gilt zij: sla effe een andere toon aan, fuck hé, ik ben je hond niet! En de klant gooit warme friet in haar gezicht, ze slaat op de vlucht.

De auto vertrekt met piepende banden.

Caro schuift het raam rakelings langs de vingers van de koerier dicht en gaat pontificaal voor me staan, iets verderop bij de counter. 'Ik verbied het je om hem te helpen.'

Hij brult maar het geluid van de persen, de radio en de ochtend, niemand komt. Zijn bovenlijf in tweeën, tintelingen in zijn ledematen, zijn handen die niet loskomen van de kabels, hij kan ze met geen mogelijkheid strekken, loslaten, want hij voelt ze niet. Je kunt niet iets openen wat geen deel meer van je uitmaakt. Hij voelt alleen het bovenste deel van zijn lichaam en zijn hart, zijn hart doet het wel, het klopt mee op het ritme van de stroom die loopt, loopt, aldoor loopt. Hij brult maar zonder hoop dat iemand hem hoort, eerder om iets van de stroom te bezweren, en zijn hart dat klopt, een optater, zegt hij tegen zichzelf, dit is wat je noemt een flinke optater, verdomme. Hij probeert los te komen, weer zeggenschap te krijgen over zijn lichaam, dat de robot aan de praat moest krijgen. Hij kan achteroverleunen maar zijn handen omklemmen de machine, hij mobiliseert al zijn kracht maar niets komt in beweging. Zijn collega's noemen hem vaak De Tang, ze zeggen Jéré, wanneer die je beetpakt kom je nooit meer los, die klootzak doet je pijn.

Jérôme wordt moe, hij zegt tegen zichzelf ik ga on-

deruit, ik kan niet meer. De radio blèrt, hoelang staat hij er al zo bij met die stroom in zijn lichaam, hij voelt zijn voeten niet meer, de voeten die zo'n pijn deden, hij wil dat zijn voeten weer pijn gaan doen maar alleen zijn hart klopt, razendsnel, de rest is gevoelloos, een vreemd lichaam. Dan buigt hij zich voorover, en tot zijn grote verbazing lukt het hem zijn greep te laten verslappen en een van zijn armen te bevrijden. Nadat die eerste arm is vrijgekomen laat opeens alles los.

Op de verpleegpost zegt de secretaresse dat het moet worden genoteerd als een arbeidsongeval, maar hij weet dat hij dan als schuldige wordt aangewezen, dat hij kan worden ontslagen wegens het niet-nemen van een veiligheidsmaatregel, dus nee nee doe maar niet. Er is een chef bij, die hem per se naar huis wil brengen zoals je dat doet met een kind met buikpijn. In de auto blijft de chef maar praten om de tijd te doden. Een kwartier later, voor het gebouw, voordat Jérôme uit de auto stapt, stelt de chef eindelijk de vraag die al die tijd op het puntje van zijn tong lag, het was jouw fout hè?

Op het floorplan pendelt mijn voornaam tussen drie verschillende werkplekken, koffiehoek, friet en service. Elk kadertje van het floorplan is ingevuld, iedere medewerker bekijkt het plan alvorens schort, strikje en mutsje of welk kledingstuk dan ook om, aan of op te doen. Mijn voornaam staat helemaal bovenaan op

het floorplan, alsof ik niet meedoe. Vanmiddag sta je los, legt een aanwezige manager uit, je helpt overal mee maar vooral als hostess. Ik krijg te horen wat ik de komende vijf uur ga doen.

Bij de ingang luisteren vier nieuwe medewerkers aandachtig naar Chouchous uitleg hoe je een kinderstoel verplaatst. Ze geeft iedereen een taak, ze is in vorm, tussen haar vingers een sigaret met het oog op de volgende pauze. De nieuwkomers verspreiden zich, zenuwachtig blikken op de counter werpend om geen enkel dienblad te missen. Chouchou heeft ze keurig opgeleid. Zodra ze me ziet loopt ze dolblij naar me toe om me te laten weten dat ze het hier zonder mij niet redt.

Ik reageer niet, ik wil een bestelscherm ontsmetten maar Chouchou heeft haar zin nog niet afgemaakt, ze heeft me de ontvangstbalie in de zaal toebedeeld en heeft ook nog een verrassing. Ze reikt me een haarband aan die voorzien is van een zonneklep.

Hij hoeft de sleutel niet om te draaien in het slot, kan de deur zo openduwen. Mama maakt het ontbijt klaar en ik word wakker. De zon is op, er valt licht door de ramen. We mogen dan de werkroosters van mijn vader niet goed kennen, het is raar om hem vlak nadat we zijn opgestaan naar binnen te zien stappen. Hij staat rechtop op de deurmat, met een knalrood hoofd alsof hij in het verkeerde huis is beland.

Mama snelt naar hem toe om hem te ondersteunen, ze lopen naar hun slaapkamer en de deur gaat dicht. Nico eet toast met boter en ik blijf staan, midden in het vertrek. Uit de slaapkamer horen we alleen onderdrukt gesnik komen.

Aan het einde van de rush vraagt Chouchou of ik bij haar wil komen, ze zit aan een restauranttafeltje. Er ligt een evaluatieformulier voor haar neus, ze begint te vertellen over de verschillende punten waarop ze me heeft beoordeeld. Ik blijf met een doekje in mijn hand een dienblad staan boenen, ook al blijft ze aandringen dat ik het werk moet staken, ik veracht haar.

De nieuwkomers passeren ons met de laatste dienbladen en maken van de gelegenheid gebruik om het tafereel goed te bekijken. Een zweetdruppel loopt achter de zonneklep langs mijn neus en ik besluit de klep op te houden. Vanwege mijn stoïcijnse houding kiest Chouchou voor een bondiger aanpak. Nou ik wilde je feliciteren met je afgelopen weken als hostess, je hebt goed werk geleverd, je houdt je aan de voorschriften qua hygiëne, je bent efficiënt tijdens de rush, je kunt goed prioriteiten stellen en de klant wegwijs maken dus ik heb je voor je evaluatie een tien gegeven. Vanaf het begin had ze naar haar formulier gestaard maar nu werpt ze een blik op mij om mijn gemoedstoestand te peilen, die zich manifesteert via mijn ogen, waar ik

een paar keer mee knipper, waardoor de druppel van het puntje van mijn neus valt. Ze gaat door: je bent ook in staat om de nieuwkomers te wijzen op de dringendste klusjes en ik wilde je vertellen dat ik overweeg om binnenkort te vertrekken, lijkt het je iets om me op te volgen? Denk er rustig over na, je moet het formulier inleveren bij de managers op kantoor maar vergeet niet om het te ondertekenen. Het zou toch jammer zijn als je een tien niet ondertekent en bovendien heb je daarmee recht op een salarisverhoging, dus opnieuw gefeliciteerd.

Misschien hou ik te lang mijn mond. Chouchou prakkiseert even over mijn zwijgen, ze hoort er een vraag in, wil zich nader verklaren, je had die koerier gisteren niet moeten helpen weet je. Ik zie de sigaret tussen haar gekromde vingers doormidden breken. Ik doe de klep af om mijn gezicht af te vegen en Chouchou concludeert dat ik zal blijven zwijgen. Ze legt een balpen in mijn handpalm zodat ik mijn evaluatie kan ondertekenen.

Ik zet een paar stappen en mijn lichaam hervindt zijn medewerkstersloopje, met van die grote vastberaden en routineuze stappen, dat je na een paar maanden vanzelf lijkt te ontwikkelen. Met de klep in mijn hand, alsof ik terugkeer van een langdurige strijd, pak ik het formulier met mijn vingertoppen beet zonder te weten of ik zo voorzichtig te werk ga uit angst dat er

iets mee gebeurt. Eenmaal bij de deur naar de keukens zie ik een kluitje nieuwkomers bij de ontvangst staan. Ze kijken afgunstig naar mijn evaluatie. Ze willen allemaal de overstap naar de counter maken, in de drive belanden. Ze willen allemaal dat de restaurantmanager vertrouwen in hen heeft, tegen hen zegt vanmiddag is het oorlog, maar voorlopig maken ze de tafelnnummerhouders schoon. Tijdens het ontsmetten van de wc's dromen ze.

De deur naar de keukens gaat achter me dicht en in de kleedkamer trek ik mijn overschoenen uit en knoop ik de witte blouse van het uniform los. Mijn evaluatie dwarrelt op de vloer en zuigt zich vast in een plasje dweilwater.

Claire Baglin (1998) groeide op in Normandië, waar haar vader fabrieksarbeider was en haar moeder maatschappelijk werker. Ze behaalde aan de universiteit van Normandië een master creatief schrijven. *Werken voor de kost* is haar debuut, dat op de shortlist van de Prix Goncourt du premier roman stond.

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C013683